

İstanbul, Kadıköy,
Moda
DoubleTree by Hilton

Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanlık Dalında Hukuki Sorumluluklar ve Sorunlar

ERTUNÇ MEGA – 01.10.2019

- Ertunç Mega, Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı, Özel Hukuk Bilim Uzmanı, Sağlık Hukuku Bilim Uzmanı, Sağlık Yönetimi Bilim Uzmanı, İş Yeri Tabibi ve İstanbul Bölge Adliyeleri Bilirkişisidir.
- Hâlen, İstanbul Fatih Sultan Mehmet Eğitim Araştırma Hastanesinde baştabip yardımcısı olarak görev yapmaktadır.
- İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Hukuku Doktora Programı'nda tez aşamasında olup, tez konusu Bedensizi İnsan Embriyolarının Saklama Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği'dir.

SUNUM AKIŞI

2

- 4-27 numaralı görseller, *mesele nedir[?]* sorusuna cevap bulmak amacı ile hazırlanmıştır.
- 29-68 numaralı görseller, *hukuka uygun tıbbi müdahaleyi* tanımlamak amacı ile hazırlanmıştır.
- 70-87 numaralı görseller, *yaptırımı* tanımlamak amacı ile hazırlanmıştır.
- 89-115 numaralı görseller, *enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji uzmanlık dalında üretilen sağlık raporlarında tabiplerin hukuki sorumluluklarını ve sorunlarını* irdelemek amacı ile hazırlanmıştır.
- 117-142 numaralı görseller, mevzuattan sadece bir örneğin eleştirisinin somutlaştırılması amacı ile hazırlanmıştır.

I. BÖLÜM

MESELE NEDİR?

Tehlikeli bir iş mi yapıyoruz?

4

TEHLİKE (تهلكه) *t* (Ar. *helâk* "ölmek, yok bulmak"tan *teh-lûke*) Bir kimse veya şeyin varlığını tehdit eden, helâk olmasına sebep olabilecek durum: *Tehlike ne kadar büyük olursa Türk askerinin cesâreti o nisbette büyümüştür* (Cenap Şahâbeddin). *Olabilir ki vaktiyle se-yâhatlerin tehlikesi, konforsuzluğu ve uzunluğu böyle icap ettirdi* (Refik H. Karay). *Muhtemin telâşından anlıyordum ki hastalığımda bana söylenmeyen bir tehlike var* (Peyâmi Safâ).

★ **Tehlikede olmak:** Helâk edici bir durumla karşı karşıya olmak. *Biliyor musun ki kale gerçekten tehlikededir?* (Nâmik Kemal). *Vatan! Vatan! Vatan tehlikede diyorun, işitmiyor musun?* (Nâmik Kemal). **Tehlikeye girmek:** Bir tehlikeyle karşılaşma ihtimâli büyük olmak. *Korkarım ki bütün hayatınız tehlikeye girecek* (Peyâmi Safâ).

3083

Tehlikeli bir iş mi yapıyoruz?

5

tehlikeli

TEHLİKELİ *sıf.* Bir tehlike doğurabilecek durumda olan, korkulu, muhâtarak: İşte bu tehlikeli ittifaktan ürken Mehmet Bey çarçabuk onların haklarını, imtiyazlarını, istiklallerini vermişti (Ömer Seyfeddin). Bu tehlikeli meslektir (Reşat N. Güntekin). Tehlikeli devreler çoktan atladı (Kerime Nâdir).

TEHLİKESİZ *sıf.* Tehlikesi olmayan, tehdit edici, zarar verici bir tarafı bulunmayan: Bu tehlikesiz sallanış hoşuma gitmedi desem yalan olur (Kerime Nâdir). Hatta tehlikesiz bir yolculuk yapabilmek için onunla yalancıkdan evlenmiştik (Bekir Büyükarkın).

Risk altında mıyız?

6

RİZİKO *i.* (Ital. *rischio*) Zarara yol açabilecek bir durumun ortaya çıkması ihtimâli, risk: *Orada sermâye sâhibi kâr değil sâdece bir riziko hakkı alır* (Peyâmî Sâlâ). *O derslerden tekrar imtihan edilmeyeceği tahmini ne göre imtihan rizikosu yok* (Burhan Felek).

RİZİKOLU *sıf.* Rizikosu olan, zarar ihtimâli bulunan: *Çünkü bu meslek (...) hele şu son senelerde meşakkatli, rizikolu, fakat mânen güç, maddeten hiç* (Burhan Felek).

RİZİŞ (ریش) *i.* (Fars. *rišten* "dökmek, dökülmek"ten *riziş*) Dökülme, dökülüş: *Nigâh eyle pey-â-pey riziş-i bârânına güyâ / Tınâb-ı sim-gündür sâyebân-ı ebr-i nisâna* (Vecihî). *Seni bir merkeze getirmiştir / Riziş-i eşk-i dîde-i fukarâ* (Nâbî).

Eski İstanbul Hikayeleri?
Vatandaş Ahmet Efendi?

Risk terim olarak...

7

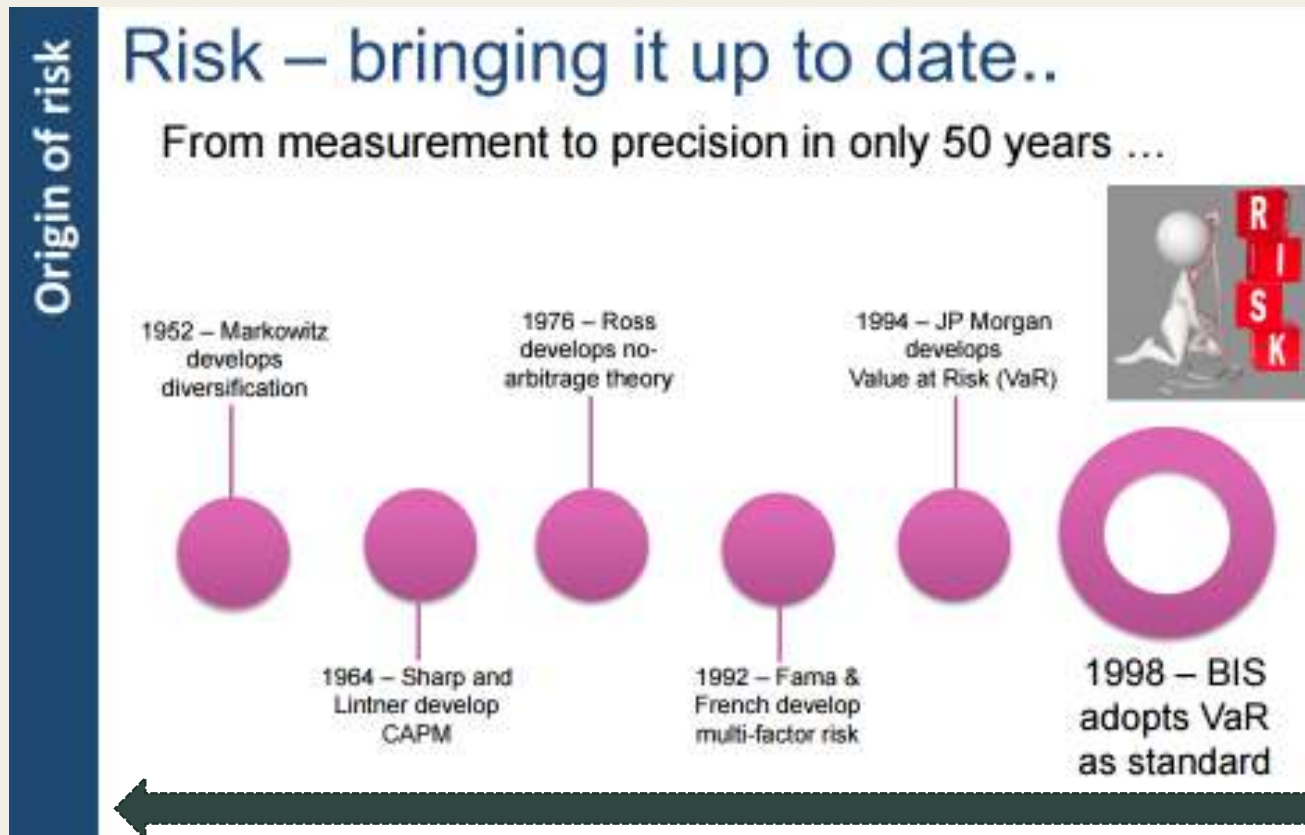
Origin of risk

Risk – origin of the term...

- The term risk can be traced to several possible origins:
 - Classical Greek, meaning root, stone or cut from firm land.
 - Latin: resicum, riscus.
 - Italian: risico, risco, rischio
 - Spanish: riesgo.
 - French: risque.
- Today, we talk about risk in terms of any deviation from the optimum solution or process, usually described in terms of expected loss.

Risk terim olarak...

8

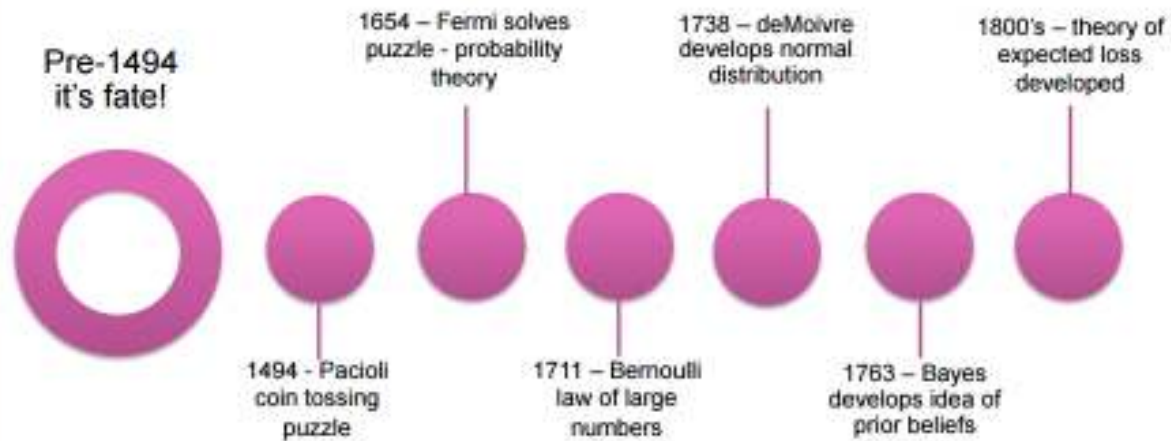
Risk terim olarak...

9

Origin of risk

Risk – how it began...

From God to measurement in 400 years...

Risk kavram olarak...

10

- Dünyada en çok sayıda insan tarafından konuşulan diller sırasıyla Çince, İngilizce, İspanyolca, Hintçe ve Türkçedir.*
- Dilin gücü açısından değerlendirildiğinde ise ilk on dil sırasıyla İngilizce, Mandarin, Fransızca, İspanyolca, Rusça, Almanca, Japonca, Portekizce ve Hintçedir. Etkinlik gücü açısından Türkçe, bahse konu listede on sekizinci sırada yer bulmuştur.*
- Yazı dilleri arasında en uzun tarihe sahip dil Çince'dir. Çin'de konuşulan yedi lehçeden birisi ise Mandarin'dir.**

*Kavramın anlamı için bkz. World Economic Forum. "These are the most powerful languages in the world," Erişim Ağustos 15, 2019, <https://www.weforum.org/agenda/2016/12/these-are-the-most-powerful-languages-in-the-world/>.

**Bkz. Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası, *Çok Dilli, Çok Kültürlü Toplumlarda Eğitim* (İstanbul: Eğitim Sen Yayınları, 2016), 42.

Risk [bildik] kavram olarak...

11

Pre-1494
it's fate!

Latin and vulgar latin (*resicum, risicum, riscus* : *cliff, récif, Felsklippe*, is the direct formal origin for italian (*risico, risco, rischio*), spanish *riesgo* and french *risque*. English borrowed it from spanish, german from italian and both were confirmed by the French *risque* of the 18th century. Dictionaries confirm that the Latin word comes from a Greek navigation term *rhizikon, rhiza* which meant "root, stone, cut of the firm land" and was a metaphor for "difficulty to avoid in the sea". It might be of a certain interest that these lexical borrowings happened in the end of the middle-ages, when mentalities woke up and people dared to discover the world. So that from the 16th century on, the term got a benefit meaning, for example in middle-high-German *Rysigo 1507* a technical term for business, with the meaning "to dare, to undertake, enterprise, hope for economic success".

Rolf Skjong, DNV, February 25th 2005.

Risk [~~bildik~~ ilginç] kavram olarak...

12

- Çince “Risk” kelimesinin tahayyülü “tehlike” ve “fırsat” algısının bileşkesidir.
- Çince risk iki farklı sonucu içerir.

- Gelecekte oluşma ihtimali içinde

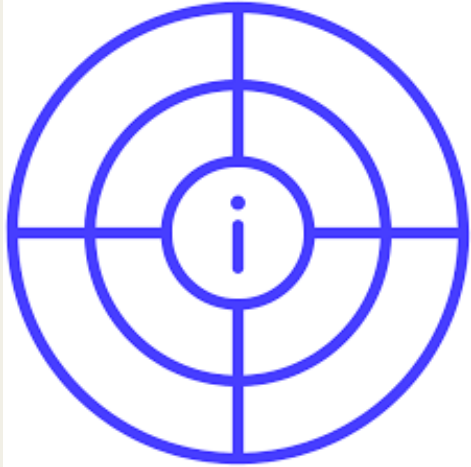
✦ Tehdit

✦ Fırsat

Tehdit Boyutu

13

Tehdit Tarafında Olanlar Açısından Risk

- John J. Andrews ve Bob Moss, riski, belirli bir beklenmeyen olayın sıklığı, olasılığı ve sonucun bütünü olduğunu ifade etmişlerdir.
- Andrews ve Moss'un yapmış olduğu tanım Oxford Sözlüğünde yer almış ve kelime tehlike, kayıp, yaralanma ya da başka zararlı sonuç oluşma olasılığı olarak tanımlamıştır.*

Sağlık Hizmetleri

15

- Sağlık hizmeti kavramı geleneksel olarak önleyici, tedavi edici, esenlendirici şekilde bölümlenmiştir. Bu klasik yaklaşım son yıllarda farklılaşmış ve bölümlenme
 1. Geliştirici
 2. Koruyucu
 3. Tedavi edici
 4. Esenlendirici (Rehabilitate edici)
 5. Geçici Rahatlatıcı (Palyatif) olarak düzenlenir hâle gelmiştir.

Hangi alanlarda risk altındayız?

16

- ❑ Geliştirici
- ❑ **Koruyucu**
- ❑ **Tedavi edici**
- ❑ Esenlendirici (Rehabilitasyon edici)
- ❑ Geçici Rahatlatıcı (Palyatif)
- ❑ **Hak Kazandırıcı İş ve İşlemler**

Fırsat Boyutu

17

Fırsat Tarafında Olanlar Açısından Risk

18

- Granger M. Morgan, riski, hedeflenen bir sonuca ulaşamama olasılığı veya istenmeyen bir olayın oluşma olasılığı ve oluşması durumunda yaratacağı sonucun şiddeti olarak ifade ederken terimi **karmaşık bir kavram** olarak nitelemiştir.*
- Morgan, riskle karşılaşma ve sonuç çalışmalarının (kadroları ve uzmanları yeterli ve yetkin ülkelerde dahi) büyük ölçüde belirsizlik içerdiğini ifade etmiştir.
- Birçok durumda risk istatistiksel olarak çok iyi bilinmesine rağmen, **olaylar tek tek ele alındığında riskin belirsizleşmekte olduğunu ve henüz çok yeni olan ya da kötü sonuçların nadiren görüldüğü teknolojilerdeki risk hesaplamalarının daha da belirsiz sonuçlar içerdiğini** iddia etmiştir.*

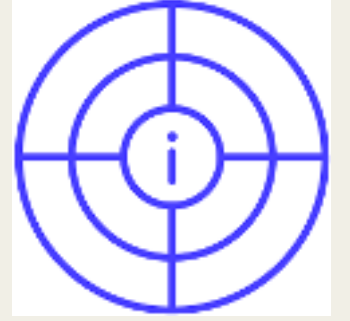
- Morgan, Granger. 1993. Remarks reported in “Conference Synopsis Setting National Environmental Priorities: The EPA Risk-Based Paradigm and Its Alternatives,” Center for Risk Management, Resources for the Future, Washington, D.C., February. Conference held November 15–17, 1992, Annapolis, Md.

Fırsat Tarafında Olanlar Açısından Risk

- Yasuhide Okuyama, Stephanie E Chang, riski, herhangi bir tehlikenin meydana gelme olasılığı ile bu tehlikenin neden olacağı sonuçların bileşkesi olarak tarif etmektedirler.
- Başka bir deyişle risk düzeyinin, **tehlikenin büyüklüğü ve etkilenen elemanların savunmasızlığıyla orantılı olduğunu** ifade etmektedirler.

Tehdit ve Fırsat Boyutu – Adaletin sağlanması

20

Tehdit ve Fırsat Boyutu

- Muhakeme sürecinde yer alanlar
- Bilirkişilik sürecinde yer alanlar
- İstinaf sürecinde yer alanlar
- Temyiz sürecinde yer alanlar
- Akademik süreçte yer alanlar

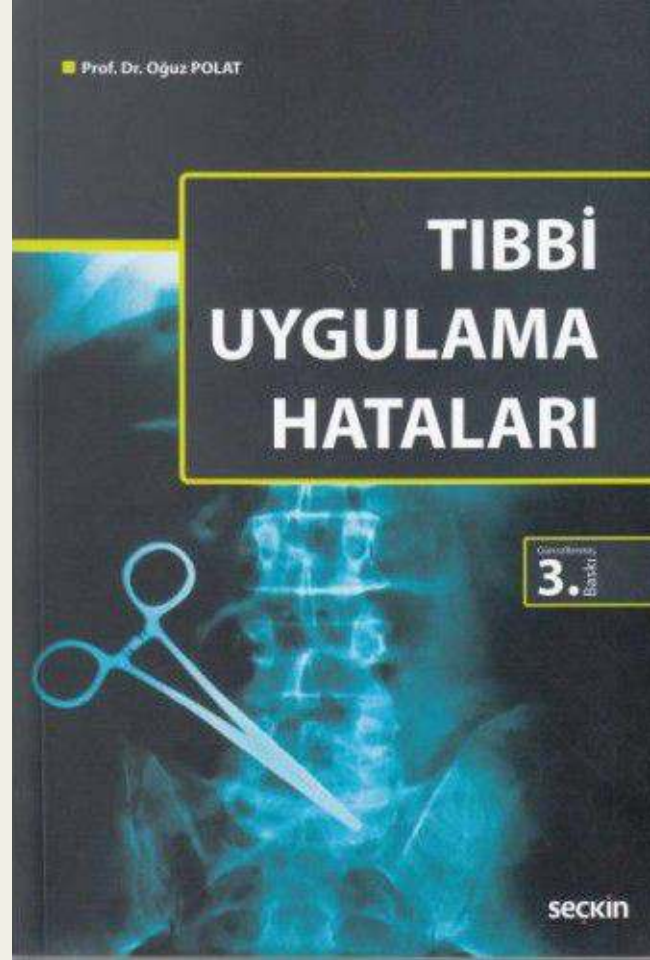
Yargıtay Üyeleri

22

Adli Tabipler

23

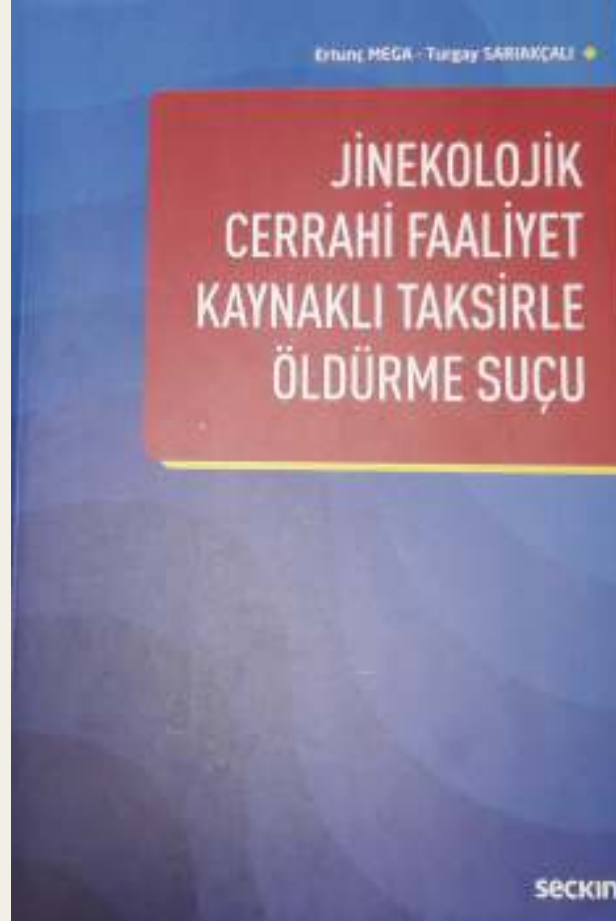
Avukatlar

24

Sağlık Hukuku Uzmanları

25

ARA SONUÇ

26

- Tabipler ülkemizde son yirmi yıldır artan tıbbi kötü uygulama davaları hususunda, kavramın kendisinin dahi karmaşık bir yapı olarak kabul görüldüğü bir durum altındadır.
- Bu bir risk durumunu işaret eder.
- Risk yönetiminde olaylar tek tek ele alındığında belirsizlik artar.
- Kötü sonuçların nadir görüldüğü durumlarda belirsizlik artar.
- Risk düzeyi tehlikenin boyutundan etkilenir.
- Risk düzeyi, etkilenen unsurların savunmasızlığı düzeyinde ve doğru orantılı olarak artar.

SÜREÇ YÖNETİMİNİN AMACI

27

- Riske yönelik belirsizliği ortadan kaldırmak
- Olayları tek tek ele almaktan uzaklaşıp, büyük resmi görmek.
 - Savunmasızlıktan kurtulmak

**HUKUKA UYGUN
TIBBİ MÜDAHALE**

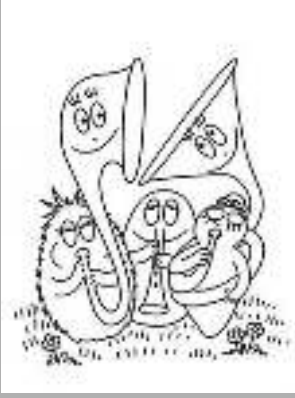
II. BÖLÜM

HUKUKA UYGUN

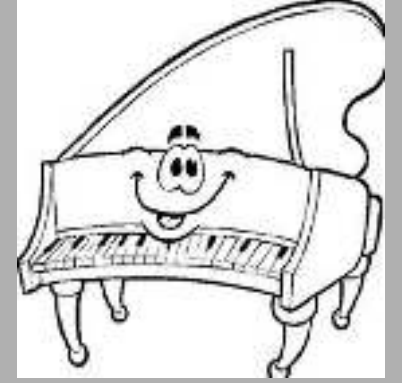
TIBBİ MÜDAHALE

Neyi amaçladık?

- Türkiye’de mevzuatın değişkenliğini kabullenmek.
- “Aydınlatılmış Onam” terimi yerine “Bilgilendirilmiş Rıza” terimini kullanmayı alışkanlık hâline getirmek.
- Tıbbi müdahale kavramını;
 - Tıp bilimine göre hatırlamak
 - Mevzuata göre bilmek
 - Hukuk bilimine göre bilmek
- Tıbbi müdahalenin hukuka uygunluk şartlarını öğrenmek ve kabul etmek
 - Yetkili kişiler tarafından icra edilmesi
 - Tıp biliminde genel kabul görmüş ilke ve kurallara uygun olması
 - Hukuken öngörülmüş amaçlara yönelik olması
 - Hastanın bilgilendirilmiş rızası ile yapılması

LÜTFEN DİKKAT!
MEVZUAT BİLGİSİ
AN İTİBARI İLE
(30 EYLÜL 2019)
GEÇERLİDİR.

Yetkili olmak

Tıp bilimince
genel kabul görmüş
ilke ve kurallar
içinde uygulamak

**HUKUKA
UYGUN TIBBİ
MÜDAHALE**

Hukuken öngörölmüş
amaçlara yönelik uygulamak

Hastayı bilgilendirerek rızasını
almak

Yetkili olmak

Tıp bilimine
genel kabul görmüş
ilke ve kurallar
içinde uygulamak

**HUKUKA
UYGUN TIBBİ
MÜDAHALE**

Hukuken öngörölmüş
amaçlara yönelik uygulamak

Hastayı bilgilendirerek rızasını
almak

Yetkili olmak

- 1219 Kanun Numaralı Tababet ve Şuabatı San'atların Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddelerinde düzenlenmiştir.
 - **Tıp fakültesi diploması**
 - "Türkiye Cumhuriyeti dâhilinde tababet icra ve her hangi surette olursa olsun hasta tedavi edebilmek için tıp fakültesinden diploma sahibi olmak şarttır."
 - 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanununun 4'üncü maddesinin birinci cümlesindeki **"Türk hekimlerinin" ibaresi "hekimlerin" şeklinde değiştirilmiştir.**
- 6023 Kanun Numaralı Türk Tabipleri Birliği Kanunu'nun 7'inci maddesinde düzenlenmiştir.
 - **Tabip odasına kayıt**
- Türk Tabipleri Birliği Disiplin Yönetmeliği
 - Tabiplik mesleğini sürekli veya geçici olarak **icra etme engeli bulunmama**

Yetkili olmak - 1219

TABABET VE ŞUABATI SAN'ATLARININ TARZİ İCRASINA DAİR KANUN¹⁾

Kanun Numarası : 1219
Kabul Tarihi : 11/10/2011
Yasamandaki İlerim Evresi : Tarih : 14/10/2011 Sayı : 602
Yasamandaki Üstler : Tarih : 1/11/2011 Sayı : 126

1) Kanun'un ilgili maddeleri 11/10/2011 tarih ve 602 sayılı Kanunla değiştirilmiştir.

BİRİNCİ FASIL

Tabipler

Madde 1 – (Değişik: 11/10/2011-KHK-663/58 md.)

Türkiye Cumhuriyeti dâhilinde tababet icra ve her hangi surette olursa olsun hasta tedavi edebilmek için tıp fakültesinden diploma sahibi olmak şarttır.

Madde 2 – Yukarıki maddede yazılı diplomanın muteber olması için diploma sahibinin 8 Teşrinisani 1339 tarih ve 369 numaralı kanun mucibince hizmeti mecburesini ikmal etmiş ve diplomasının Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekaletince tasdik ve tescil edilmiş olması lazımdır. Tababet sanatını icra etmek isteyen askeri tabipler de diplomalarını tasdik ve tescil ettirirler. Ancak hizmeti mecburelerini ifa eyledikleri müddetçe diplomaları alıkonulan tabipler bu müddet zarfında dahi icrayı sanata mezundurlar.

Madde 3 – Yukarıki maddelerde zikredilen tabip diplomasını ve fenni, cerrahi veya şuaabatında ihtisas sahibi olduğuna dair işbu kanunun tarifleri dairesinde vesaiki lazımeyle hariz olmıyan hiç bir kimse hiç bir ameliyeyi cerrahiye icra edemez. Cerrahiye sağireye ait ameliyat ile sünneti her tabip yapabilir.⁽¹⁾ **(Ek cümle: 2/1/2014–6514/20 md.)** Ancak, olağanüstü ve istisnai hâllerde Sağlık Bakanlığınca düzenlenecek eğitimi alan kişiler tarafından hekim gözetiminde sünnet ameliyesi yapılmasına Bakanlıkça izin verilebilir. Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekaleti tarafından açılan ve idare edilen mekteplerden mezun küçük sıhhiye memurları ve işbu mekteplere muadil tedrisat yapan mekteplerden mezun olup şahadetnameleri Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekaletince tasdik ve tescil edilenler talimatnamelerinde yazılı olanlara munhasır kalmak şartıyla küçük ameliyeleri yapabilirler. **(Mülga son cümle: 2/1/2014–6514/20 md.)⁽²⁾**

(Ek fıkra: 21/6/2005 – 5371/ 7 md.) Acil tıbbi yardım ve bakım ile sınırlı kalmak ve Sağlık Bakanlığınca çıkarılacak yönetmeliğinde belirtilmek kaydıyla acil tıp teknikerleri ile verilecek gerekli eğitimleri başarıyla tamamlamak kaydıyla Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığında görevli sağlık astsubayları (...) ⁽³⁾ hastaya müdahale edebilir, bu hususta lazım gelen iş ve işlemleri yapabilirler. Hastane öncesi acil tıbbi yardım veren personel özel tıp kıyafet giyer.⁽²⁾⁽³⁾

(1) 25/1/1956 tarih ve 6643 sayılı Kanunun 59 uncu maddesiyle bu kanunun etibba odaları hakkındaki hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Tıbbi Müdahaleye
Yetkili olmak

Tıbbi Müdahaleyi
tıp bilimince
genel kabul görmüş
ilke ve kurallar
içinde uygulamak

**HUKUKA
UYGUN TIBBİ
MÜDAHALE**

Hukuken öngörölmüş
amaçlara yönelik uygulamak

Hastayı bilgilendirerek rızasını
almak

TIBBİ MÜDAHALE NEDİR?

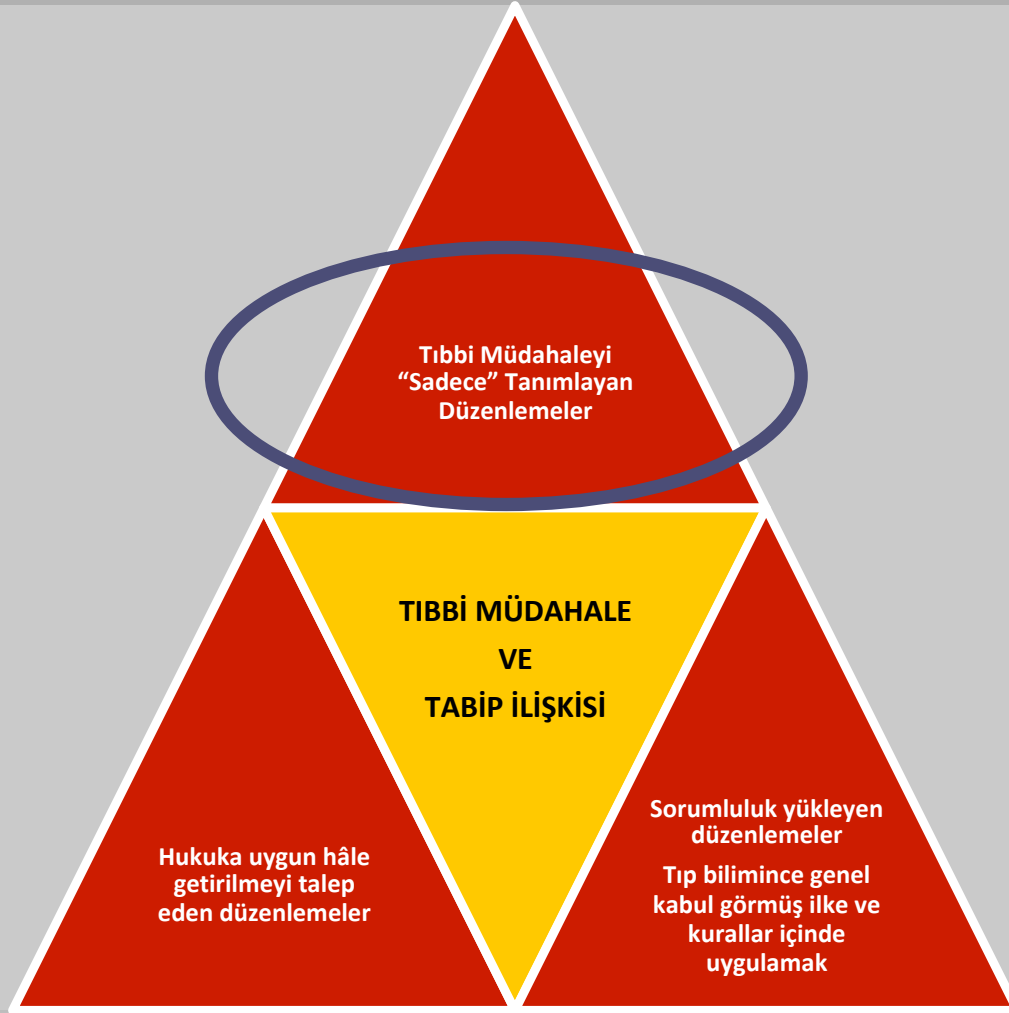
- Tıp bilimi kaynağında
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası kaynağında
- Biyotıp Sözleşmesi kaynağında
- Uluslararası Hukuk Belgeleri kaynağında
- Türk Ceza Kanunu kaynağında
- Türk Medeni Kanunu kaynağında
- Türk Borçlar Kanunu kaynağında
- Tıbbi Hizmetlerin Kötü Uygulanmasından Doğan Sorumluluk Kanun Tasarısı'na göre
- Tıbbi Deontoloji Tüzüğü kaynağında
- Hasta Hakları Yönetmeliği kaynağında
- Hukuk Bilimi kaynağında

Tıbbi Müdahaleyi
"Sadece" Tanımlayan
Düzenlemeler

**TIBBİ
MÜDAHALE
VE
TABİP
İLİŞKİSİ**

Hukuka uygun hâle
getirilmeyi talep
eden düzenlemeler

Sorumluluk yükleyen
düzenlemeler
Tıp bilimine genel
kabul görmüş ilke ve
kurallar içinde
uygulamak

Tıbbi Müdahaleyi Tıp Bilimine Göre Tanımlama

- Hastalığı iyileştirebilmek ya da seyrini değiştirebilmek için yapılan her türlü girişimdir.

[www.oxforddictionaries.com/
english](http://www.oxforddictionaries.com/english)

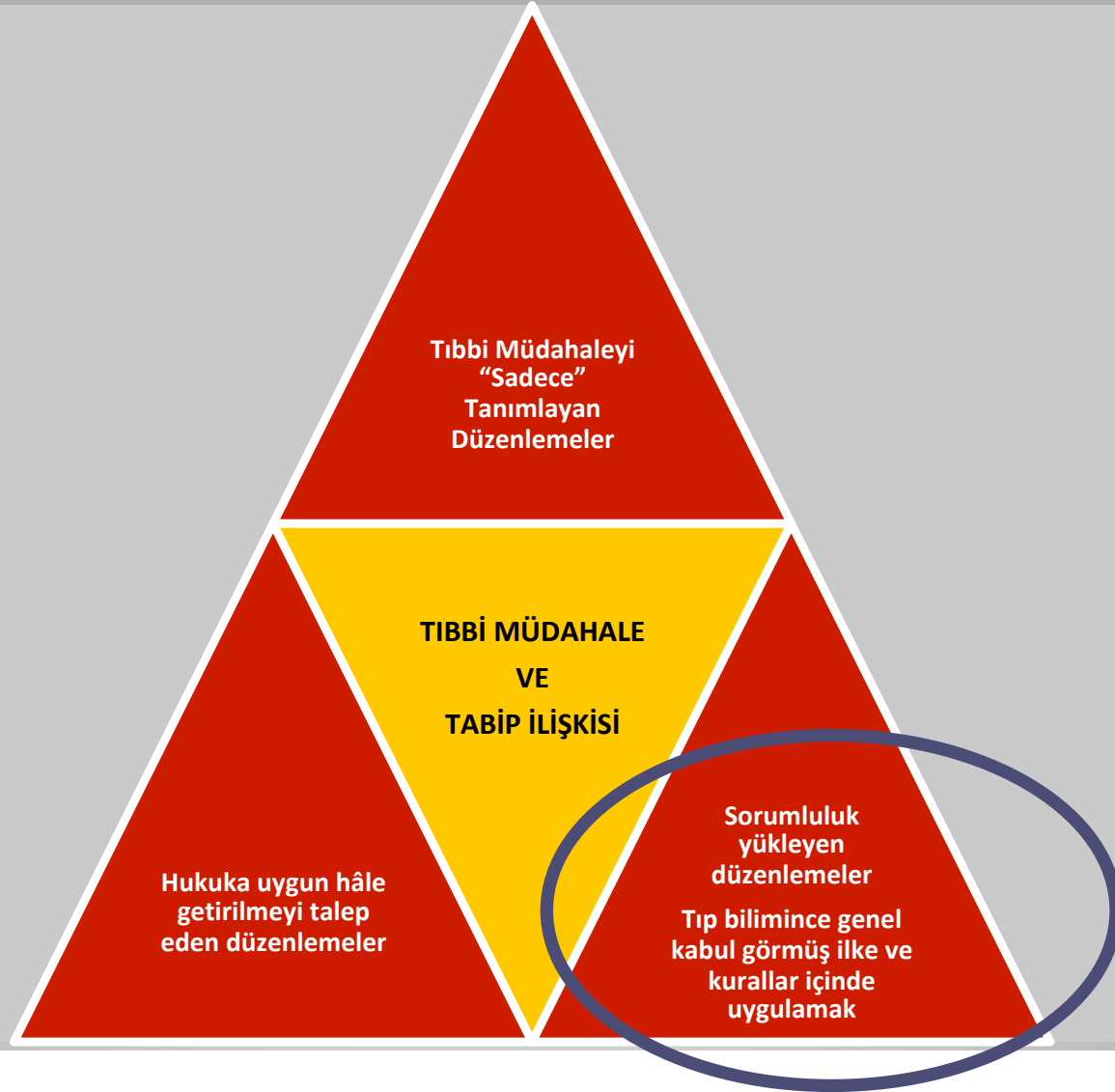
Tıbbi Müdahaleyi “Sadece Tanımlayan” Hukuki Metinler

- TÜRKiYE CUMHURİYETİ ANAYASASI – Madde 56
 - Bir kamu görevlisi olarak herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak amacı ile ürettiğimiz hizmetlerdir.
- TÜRK BORÇLAR KANUNU – Madde 1
 - Hasta ile karşılıklı ve birbirine uygun olarak, açık veya örtülü açıklamalarla kurduğumuz bir sözleşmedir.
- TIBBİ HİZMETLERİN KÖTÜ UYGULANMASINDAN DOĞAN SORUMLULUK KANUN TASARISI
Kanunlaşsa idi 2’nci maddesi ile
 - Kamuya ve özel hukuk kişilerine ait yerlerde veya bu maksatla yardımcı faaliyetlerde bulunulan yerlerde fiilen çalışırken, her ne ad altında olursa olsun hastalıktan korunma, tıbbi teşhis, tedavi ve müdahale amacı ile yaptığımız tıbbi amaçlı işlemlerdir.

Tıbbi Müdahaleyi Hukuk Bilimine Göre Tanımlama

- Kişilerin bedensel, fiziksel veya psikolojik bir hastalığını, noksanlığını teşhis ve tedavi etmek veya bu mümkün olmadığı takdirde hastalığı hafifletmek ya da acılarını dindirmek veya onları böyle bir rahatsızlıktan korumak ya da nüfus planlaması amacı için, tıp mesleğini icraya kanunen yetkili kimseler tarafından , tıp bilimine genel kabul görmüş kural ve esaslara uygun olarak gerçekleştirilen, en basit teşhis tedavi yöntemlerinden başlayarak en ağır cerrahi müdahalelere kadar uzanan her çeşit faaliyettir.

ÇAKMUT YENERER, Özlem; Tıbbi Müdahaleye Rızanın Ceza Hukuku Açısından İncelenmesi, Legal Yayıncılık, İstanbul: 2003. s. 24.

Sorumluluk
yükleyen
düzenlemeler
Tıp bilimince genel
kabul görmüş ilke
ve kurallar içinde
uygulamak

Tıbbi müdahaleyi
tanımlayarak,
dolaylı şekilde
sorumluluk
yükleyen
düzenlemeler

Tabibe dolaysız
sorumluluk
yükleyen
düzenlemeler

Tıbbi Müdahale Tanımı ile Tabibe Dolaylı Şekilde Sorumluluk Yükleyen Düzenlemeler = YÜKÜMLÜLÜK

- **BİYOTIP SÖZLEŞMESİ – Madde 4**
 - Sağlık alanında araştırmalar da dahil olmak üzere, her müdahalenin, meslekî yükümlülükler ve standartlara uygun olarak yapılması sorumluluğu
- **ULUSLARARASI HUKUK BELGELERİ – Lizbon Bildirgesi (1995) 1/c.**
 - Hastanın genel kabul gören tıbbi ilkelere ve her zaman yararına en uygun biçimde tedavi edilmesi sorumluluğu
- **TÜRK BORÇLAR KANUNU – Madde 49**
 - Sağlık mensubunun kusursuz, ahlaklı ve hukuka uygun davranma sorumluluğu
- **TABABET DEONTOLOJİ TÜZÜĞÜ – Madde 13**
 - Tabibin ilmî icaplara uygun olarak teşhis koyma ve gereken tedaviyi tatbik etme sorumluluğu
 - Tababet prensip ve kaidelerine uygun ve dürüst mahiyette teşhis koyma ve tedavi etme sorumluluğu
 - Teşhis, tedavi ve koruma gayesi olmaksızın salt hasta arzusu ile her hangi bir şey yapmama sorumluluğu
- **HASTA HAKLARI YÖNETMELİĞİ – Madde 11**
 - Hastanın tedavisinin ve bakımının yapılması ya da teşhisinin konulması işleminin, modern tıbbi bilgi ve teknolojinin gereklerine, tababetin ilkelerine ve tababet ile ilgili mevzuat hükümlerine uygun ve dürüst olarak yapılması sorumluluğu

YÜKÜMLÜLÜK = Tıbbi Müdahale Tanımı ile Tabibe Dolaylı Şekilde Sorumluluk Yükleyen Düzenlemeler

- Türk Ceza Kanunu'nun 22'nci maddesi 2'nci fıkrası “Taksir, dikkat ve özen YÜKÜMLÜLÜĞÜNE aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyerek gerçekleştirilmesidir.” şeklinde düzenlenmiştir.
- Türk Ceza Kanunu'nun 22'nci maddesi 3'üncü fıkrası “Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Sorumluluk
yükleyen
düzenlemeler
Tıp bilimince genel
kabul görmüş ilke
ve kurallar içinde
uygulamak

Tıbbi müdahaleyi
tanımlayarak,
dolaylı şekilde
sorumluluk
yükleyen
düzenlemeler

Tabibe dolaysız
sorumluluk
yükleyen
düzenlemeler

YÖNETMELİK

Sağlık Bakanlığına

SAĞLIK YATIRIM MENKUL DEĞERLERİ İLAKA SAĞLIK İZLENİMİ EKİME ÇALIŞAN

DİĞER MENKUL DEĞERLERİN İZLENİMİ VE ÇIKARILAN FAZLA DEĞERİNİN

DANIŞMANLIĞI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, sağlık menkul menşuğunun de değerli zamanlarında çalışan diğer menkul menşuğunun izlenim ve çıkarılma ile alakalıdır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, sağlık menkul menşuğunun ve sağlık hizmetlerinde çalışan diğer menkul menşuğunun izlenim ve çıkarılma ile alakalıdır.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 14/01/2020 tarihli ve 1219 sayılı Tıbbî ve Sağlık Hizmetlerinde Çalışanların Emeklilik ve Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu ile 11/10/2011 tarihli ve 603 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Sağlık Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Karar Hükümlerinde Kararname ile 41 nolu madde ile değiştirilerek değiştirilmiştir.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Bakanlık, Sağlık Bakanlığına,
- b) Sağlık menkul menşuğu; Tıbbî, tıbbî, tıbbî, sosyal, sağlık, ebe ve diğerleri ile 1219 sayılı Kanun ile 11/10/2011 tarihli ve 603 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Sağlık Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Karar Hükümlerinde Kararname ile 41 nolu madde ile değiştirilerek değiştirilmiştir.
- c) Sağlık hizmetlerinde çalışan diğer menkul menşuğunun, sağlık menkul menşuğu; tıbbî, tıbbî, tıbbî, sosyal, sağlık hizmetlerinde çalışan diğer menkul menşuğunun,

ifade eder.

Sağlık Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımları

Tabip ve uzman tabip

a) Tıp ve uzmanlık eğitimi sırasında kazanmış olduğu bilgi, beceri ve tutum çerçevesinde, tıbbi ilke ve yöntemleri uygulayarak birey ve toplumu sağlık sorunlarından, hastalıklardan ve yaralanmalardan koruyucu tedbirleri alır, tanı, tedavi ve rehabilitasyon uygulamaları yapar ve olası komplikasyonların önlenmesi için çalışır. Ortaya çıkan komplikasyonlarda uygun müdahaleyi yapar, gerektiğinde hastayı sevk eder.

b) Tıp ve uzmanlık eğitimi sırasında kazandığı bilgi ve becerilere ilaveten, mesleği ile ilgili eğitim ve bilimsel faaliyetler yoluyla kazandığı bilgi ve beceriler çerçevesinde sanatlarını icra ederler.

c) Birlikte çalıştığı diğer sağlık meslek mensupları tarafından gerçekleştirilen tıbbi bakım ve uygulamaları planlar, izler ve denetler.

ç) Adli vakalarda ilgili mevzuatlarda tanımlanan iş ve işlemleri yapar.

d) Gerekli gördüğü durumlarda, diğer tabip, uzman tabip veya birimden konsültasyon ister. Konsültasyon istenen tabip veya uzman tabip bu isteğe icabet eder.

e) Başka bir birime veya kuruma sevki gereken hastaların, tıbben gerekli şartlar sağlanarak sevk edildiği birime veya kuruma ulaşımı için gerekli tedbirleri alır.

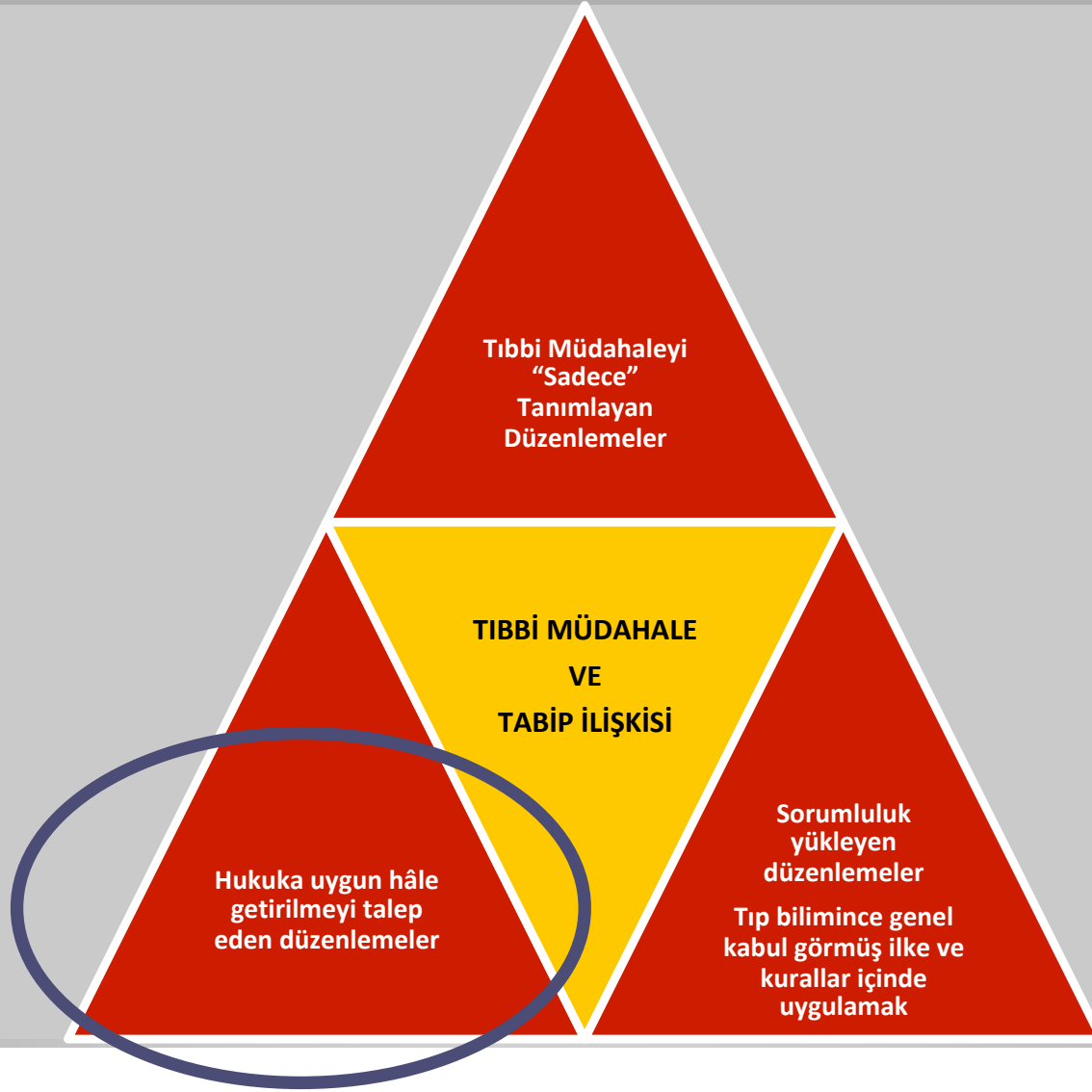
Tıbbi Müdahaleye
Yetkili olmak

Tıbbi Müdahaleyi
tıp bilimince
genel kabul görmüş
ilke ve kurallar
içinde uygulamak

**HUKUKA
UYGUN TIBBİ
MÜDAHALE**

Hukuken öngörölmüş
amaçlara yönelik uygulamak

Hastayı bilgilendirerek rızasını
almak

Hukuka Uygun Hâle Getirilmeyi Talep Eden Düzenlemeler:

“Aslında hukuka aykırı şeyler yapıyoruz neyse ki yaptığımız müdahaleleri hukuka uygun hâle getiren hukuki düzenlemeler var.”

- TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI – Madde 17
 - Kimsenin yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına dokunamayız!
 - Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 17’nci maddesi “**Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında**, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz.” şeklinde düzenlenmiştir.
 - Bu madde ile tıbbi müdahale hukuka uygun hâle gelir.

Hukuka Uygun Hâle Getirilmeyi Talep Eden Düzenlemeler:

“Aslında hukuka aykırı şeyler yapıyoruz neyse ki yaptığımız müdahaleleri hukuka uygun hâle getiren hukuki düzenlemeler var.”

- TÜRK CEZA KANUNU – Madde 86
 - Kasten yaralama Türk Ceza Kanunu’nun 86’ncı maddesinde “Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” şeklinde tanımlanmış olup vücut dokunulmazlığına karşı bir suçtur.
 - Türk Ceza Kanunu’nun ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler başlığındaki 24’üncü maddesinin 1’inci fıkrası “**Kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez.**” şeklinde düzenlenmiştir.
 - Esasen rahim tahliyesi, sterilizasyon, kastrasyon müdahaleleri ve vericiden organ alınması bu madde ile hukuka uygun hâle gelmektedir.

Hukuka Uygun Hâle Getirilmeyi Talep Eden Düzenlemeler:

“Aslında hukuka aykırı şeyler yapıyoruz neyse ki yaptığımız müdahaleleri hukuka uygun hâle getiren hukuki düzenlemeler var.”

- TÜRK MEDENİ KANUNU – Madde 23, Madde 24
 - Kişi haklarından olan yaşama hakkına ve vücut bütünlüğüne dokunamayız .
 - Yaşama hakkı ve vücut bütünlüğünü koruma hakkı kişinin haklarından en önemlileridir. Bu hakların aşırı sınırlaması, bu haklardan vazgeçilmesi olanaklı değildir.
 - Türk Medeni Kanunu’nun 23’üncü maddesi “Kimse, hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçemez. Kimse özgürlüklerinden vazgeçemez veya onları **hukuka ya da ahlâka aykırı olarak sınırlayamaz.** Yazılı rıza üzerine insan kökenli biyolojik maddelerin alınması, aşılması ve nakli mümkündür. Ancak, biyolojik Madde verme borcu altına girmiş olandan edimini yerine getirmesi istenemez; maddî ve manevî tazminat isteminde bulunulamaz.” şeklinde düzenlenmiştir.
 - Türk Medeni Kanunu’nun 24’üncü maddesi “Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir. **Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması** sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır.” şeklinde düzenlenmiştir.
 - Bu madde ile tıbbi müdahale hukuka uygun hâle gelir.

Tıbbi Müdahaleye
Yetkili olmak

Tıbbi Müdahaleyi
tıp bilimince
genel kabul görmüş
ilke ve kurallar
içinde uygulamak

**HUKUKA
UYGUN TIBBİ
MÜDAHALE**

Hukuken öngörölmüş
amaçlara yönelik uygulamak

Hastayı bilgilendirerek rızasını
almak

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ**

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2013/2084)

Karar Tarihi: 15/10/2015

R.G. Tarih ve Sayı: 18/12/2015-29566

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Alparslan ALTAN

Üyeler : Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Recep KÖMÜRÇÜ

Engin YILDIRIM

Celal Mümtaz AKINCI

Raportör : Şermin BİRTANE

Başvurucu : Almet ACARTÜRK

Bilgilendirilmiş Rıza

Türkiye
Cumhuriyeti
Anayasa
Mahkemesi
Karar
Başvuru
Numarası:
2013/2084
Karar Tarihi:
15/10/2015
R.G. Tarih ve
Sayı:
18/12/2015-2956
6

27. Yönetmelik'in 22. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Kanunla gösterilen münafıklar hariç olmak üzere, kanun, rızası alınmaz ve verdiği rızaya uygun olmayan bir şekilde tıbbi ameliyete tabi tutulmaz."

28. Yönetmelik'in 8/5/2014 tarihli değişiklikten önceki hâliyle 24. maddesi şöyledir:

"Tıbbi müdahalelerde hastanın rızası gerekir. Hasta küçük veya mahsur ise velayetinden veya vasisinden izin alır. Hastanın, velayetinin veya vasiselinin olmadığı veya hazır bulunmadığı veya hastanın ifade gücünün olmadığı hallerde, izin şartı aranmaz."

Kanunî temsilci tarafından müvafakat verilmeyen hallerde, müdahalede bulunmak tıbben gerekli ise, velayet ve vesayet altındaki hastaya tıbbi müdahalede bulunulabilir; Türk Medeni Kanunu'nun 272 nci ve 431 inci maddeleri ayrıntıca mahkeme kararına bağlıdır.

Kanunî temsilciden veya mahkemeden izin alınması zaman gerektirecek ve hastaya derhal müdahale edilemediği takdirde hayatı veya hayatlı organlarından birini tehlikt altına gelecek ise, izin şartı aranmaz.

Üçüncü fıkrada belirtilen ve hayatı veya hayatlı organlarından birini tehlikt eden acil haller haricinde, rızanın her zaman geri alınması mümkündür. Rızanın geri alınması, hastanın tedavisi reddetmesi anlamına gelir.

Rızanın müdahale bittikten sonra geri alınması, ancak tıbbi yâni tedaviye devam etmesi şartına bağlıdır."

29. Yönetmelik'in 29. maddesi şöyledir:

"İnsan vücudundan küçük ve müphem olmayan organ ve doku alınmaz. Bu parçaları tamam olarak almak, tedavi, tedavî ve bilimsel amaçlar ile organ veya doku alınması, 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun'un 6 nci maddesinde belirtilen şartlar şartına tabidir. Öklenen organ ve doku alınma şartı ve cesetlerin bilimsel amaçlarla için müvafakatı hususunda 2238 sayılı Kanun'un 14 üncü maddesi hükümleri sâhîmdir."

30. Yönetmelik'in "Rızanın Kapsamı" başlıklı, 8/5/2014 tarihli değişiklikten önceki hâliyle 31. maddesi şöyledir:

"Rıza alınırken hastanın veya kanunî temsilcisinin tıbbi müdahaleleri kapsamı ve sonuçları hakkında bilgilendirilip aydınlatılması esastır. Hastanın, uygulanacak tıbbi müdahale için verdiği rıza, bu müdahaleleri gerektirdiği sair tıbbi işlemleri de kapsar. Ancak, tıbbi işlemlerin uygulanmasında, bu Yönetmelikte ve diğer mevzuatta belirtilen hükümlerin ihlali edilmemesi için azami ihtimam gösterilir."

(.)Diğer yandan, Biyotıp Sözleşmesinin 5. maddesinde "Rıza" konusu düzenlenmiş ve 'sağlık alanında herhangi bir müdahale, ilgili kişinin bu müdahaleye özgürce ve bilgilendirilmiş bir şekilde muvafakat etmesinden sonra yapılabilir. Bu kişiye, önceden, müdahalenin amacı ve niteliği ile sonuçları ve tehlikeleri hakkında uygun bilgiler verilecektir. İlgili kişi muvafakatını her zaman serbestçe geri alabilecektir.' düzenlemesiyle rızanın kapsamı belirlenmiş ve Dairemizin yerleşik uygulamalarına paralel düzenlemeler getirilmiştir. Salt ameliyata rıza göstermek yeterli değildir. Ayrıca, komplikasyonların da izah edilmesi gerekmektedir. Ancak bu rızanın da az yukarıda vurgulandığı üzere aydınlatılmış rıza olması gerekir. Nitekim Hekimlik Meslek Etiği Kuralları'nın 26. maddesinde düzenleme yapılmış ve 'Hekim hastasını, hastanın sağlık durumu ve konulan tanı, önerilen tedavi yönteminin türü, başarı şansı ve süresi, tedavi yönteminin hastanın sağlığı için taşıdığı riskler, verilen ilaçların kullanılışı ve olası yan etkileri, hastanın önerilen tedaviyi kabul etmemesi durumunda hastalığın yaratacağı sonuçlar, olası tedavi seçenekleri ve riskleri konularında aydınlatır. Yapılacak aydınlatma hastanın kültürel, toplumsal ve ruhsal durumuna özen gösteren bir uygunlukta olmalıdır. Bilgiler hasta tarafından anlaşılabilir biçimde verilmelidir. Hastanın dışında bilgilendirilecek kişileri, hasta kendisi belirler. Sağlıkla ilgili her türlü girişim, kişinin özgür ve aydınlatılmış onamı ile yapılabilir. Alınan onam, baskı, tehdit, eksik aydınlatma ya da kandırma yoluyla alındıysa geçersizdir. Acil durumlar ile hastanın reşit olmaması veya bilincinin kapalı olduğu ya da karar veremeyeceği durumlarda yasal temsilcisinin izni alınır. Düzenlemesiyle aydınlatmanın ne şekilde yapılacağı açıklanmıştır. Aydınlatılmış onamda ise ispat külfeti hekim ya da hastanededir.' şeklinde bir değerlendirmede bulunulmuştur (Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin 1/11/2013 tarihli E.2013/19631, K.2013/26901 sayılı ilamı. Benzer şekilde Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin, 11.09.2013 tarihli, E.2012/26593, K. 2013/21129 sayılı; 28/10/2013 tarihli, E.2013/17027, K.2013/26132 ilamları).

Bilgilendirilmiş Rıza

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Başvuru Numarası: 2013/2084

Karar Tarihi: 15/10/2015 R.G. Tarih ve Sayı: 18/12/2015-29566

56. Bireylerin maddi ve manevi bütünlükleri, kendilerine sağlanan tıbbi tedavinin seçimine katılmaları ve bu konuda rızalarının alınması ve maruz kalabilecekleri sağlık risklerini değerlendirebilmeleri için gerekli bilgiyi edinebilmeleri Sözleşme'nin 8. maddesi ve Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında bulunan kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı kapsamına girer. Tıbbi müdahaleden önce kişinin gerektiği şekilde rızasının alınmaması, kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkına bir müdahale oluşturabilir. İstisnai haller dışında tıbbi müdahale, ilgili kişinin ancak bilgilendirilip özgür rızası alındıktan sonra yapılabilir. Hastaların durumun farkında olarak karar verebilmelerini sağlamak için uygulanması düşünülen tedavi ve bununla bağlantılı riskler hakkında kendilerine bilgi verilmiş olmalıdır. Bunun yanı sıra yapılan bilgilendirme ile tıbbi müdahale arasında, hastanın sağlıklı bir kanaate varmasını sağlayacak kadar uygun bir zaman aralığı bırakılmış olmalıdır (*Trocellier/Fransa*; *Şerif Gecekuşu/Türkiye*, B. No: 28870/05, 25/5/2010; *Besen/Türkiye*, B. No: 48915/09, 19/6/2012, §§ 43, 44; *V.C./Slovakya*, B. No: 18968/07, 8/11/2011, §§ 105, 112).

Bilgilendirilmiş Rıza

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Başvuru Numarası: 2013/2084

Karar Tarihi: 15/10/2015 R.G. Tarih ve Sayı: 18/12/2015-29566

64. İkinci olarak başvuruçunun söz konusu tıbbi müdahaleden önce gerektiği şekilde rızasını alınıp alınmadığı hususunun incelenmesi gerekmektedir.

65. Hekimlik Meslek Etiği Kuralları'nın 26. maddesinde hekimin hastasını; sağlık durumu ve komolan tam, önerilen tedavi yönteminin türü, başarı şansı ve süresi, tedavi yönteminin hastanın sağlığı için taşıdığı riskler, verilen ilaçların kullanılışı ve olası yan etkileri, hastanın önerilen tedaviyi kabul etmemesi durumunda hastalığın yaratacağı sonuçlar, olası tedavi seçenekleri ve riskleri konularında aydınlatacağı; yapılacak aydınlatmanın hastanın kültürel, toplumsal ve ruhsal durumuna özen gösteren bir uygulamakta olması, bilgilerin hasta tarafından anlaşılabilir biçimde verilmesi gerektiği, sağlıkla ilgili her türlü girişimin kişinin özgür ve aydınlatılmış rızası ile yapılabileceği, hastanın vermiş olduğu aydınlatılmış olma onayını her zaman geri alabileceği belirlenmiştir. 3359 sayılı Kanun ve Özel Hastaneler Yönetmeliği'nde de Sağlık Bakanlığının denetim yetkimsizliği düzenlenmiştir.

Bilgilendirilmiş Rıza

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Başvuru Numarası: 2013/2084

Karar Tarihi: 15/10/2015 R.G. Tarih ve Sayı: 18/12/2015-29566

70. Bu durumda somut olayda başvuru ve eşinin 12/4/2004 tarihinde IVF-ET ve embriyo transferi işlemine izin verdiklerine dair bir belge imzaladıkları, bu belgede IVF-ET işleminin tıbbi sonuçları ve muhtemel komplikasyonlarından bahsedildiği ayrıca kadın açısından yapılacak işlemler ve gelişebilecek risklerin belirtildiği görülmüştür. Ancak anılan belgede başvurucuya uygulanan Mikro TESE operasyonu hakkında hiçbir bilgilendirme veya açıklama bulunmamaktadır. Hastalara uygulanacak her bir işlem ve tedavi yöntemi hastanın aydınlatıldığı ve rızasının bulunduğu ispatlarına yükümlülüğünün hekim ya da hastanede olduğuna kuşku bulunmayıp başvuru, Mikro TESE operasyonunun tıbbi sonuçları, sağlığı için taşıdığı riskler ve doğuracağı olası istenmeyen durumlar hakkında aydınlatıldığına dair rızasını içeren bir belgenin adı geçen Mahkeme dosyasına sunulmadığı anlaşılmıştır. Bunun yanı sıra Beyoğlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin, 27/4/2010 tarihli ve E.2007/344, 2010/120 sayılı kararı incelendiğinde başvuru, anılan operasyon hakkında bilgilendirilmediği iddiası hakkında hiçbir değerlendirme ve gerekçeye yer verilmediği anlaşılmıştır. Anılan kararı onayan Yargıtay ilamında da bahsedilen iddiaya yönelik bir değerlendirme yer almamaktadır. Dolayısıyla başvuru, operasyona özgürce ve bilgilendirilmiş şekilde muvafakat verdiğinden söz edilemez.

Bilgilendirilmiş Rıza – Sözlü veya yazılı alınması hakkında

- Teoride büyük ameliyatlarda sözlü alınabilir.
- **Önerimiz, mutlaka yazılı alınmasıdır.**
 - Hastalara uygulanacak her bir işlem ve tedavi yönünden hastanın aydınlatıldığını ve rızasının bulunduğunu ispatlama yükümlülüğünün hekim ya da hastanede olduğuna kuşku bulunmayıp başvuruçunun, Mikro TESE operasyonunun tıbbi sonuçları, sağlığı için taşıdığı riskler ve doğuracağı olası istenmeyen durumlar hakkında aydınlatıldığına dair rızasını içeren bir belgenin adı geçen Mahkeme dosyasına sunulmadığı anlaşılmıştır. Bunun yanı sıra Beyoğlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin, 27/4/2010 tarihli ve E.2007/344, 2010/120 sayılı kararı incelendiğinde başvuruçunun anılan operasyon hakkında bilgilendirilmediği iddiası hakkında hiçbir değerlendirme ve gerekçeye yer verilmediği anlaşılmıştır. Anılan kararı onayan Yargıtay ilamında da bahsedilen iddiaya yönelik bir değerlendirme yer almamaktadır. Dolayısıyla başvuruçunun operasyona özgürce ve bilgilendirilmiş şekilde muvafakat verdiğinden söz edilemez.
- Türk Medeni Kanunu'nun ispat yükünün düzenlendiği 6'ncı maddesi "**Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür.**" şeklindedir.
- Her ne kadar Türk Borçlar Kanunu'nun zararın ve kusurun ispatını düzenleyen 50'nci maddesi "**Zarar gören, zararını ve zarar verenin kusurunu ispat yükü altındadır.** Uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler. " şeklinde düzenlenmiş olsa da yazılı olarak alınmalıdır.

Bilgilendirilmiş Rıza – Sözlü veya yazılı alınması hakkında

- Teoride büyük ameliyatlar dışında sözlü alınabilir. 1219 Madde 70.
- **Önerimiz, mutlaka yazılı alınmasıdır.**
 - Hastalara uygulanacak her bir işlem ve tedavi yönünden hastanın aydınlatıldığını ve rızasının bulunduğunu ispatlama yükümlülüğünün hekim ya da hastanede olduğuna kuşku bulunmayıp başvurucunun, Mikro TESE operasyonunun tıbbi sonuçları, sağlığı için taşıdığı riskler ve doğuracağı olası istenmeyen durumlar hakkında aydınlatıldığına dair rızasını içeren bir belgenin adı geçen Mahkeme dosyasına sunulmadığı anlaşılmıştır. Bunun yanı sıra Beyoğlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin, 27/4/2010 tarihli ve E.2007/344, 2010/120 sayılı kararı incelendiğinde başvurucunun anılan operasyon hakkında bilgilendirilmediği iddiası hakkında hiçbir değerlendirme ve gerekçeye yer verilmediği anlaşılmıştır. Anılan kararı onayan Yargıtay ilamında da bahsedilen iddiaya yönelik bir değerlendirme yer almamaktadır. Dolayısıyla başvurucunun operasyona özgürce ve bilgilendirilmiş şekilde muvafakat verdiğinden söz edilemez.
- Türk Medeni Kanunu'nun ispat yükünün düzenlendiği 6'ncı maddesi "**Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür.**" şeklindedir.
- Her ne kadar Türk Borçlar Kanunu'nun zararın ve kusurun ispatını düzenleyen 50'nci maddesi "**Zarar gören, zararını ve zarar verenin kusurunu ispat yükü altındadır.** Uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler. " şeklinde düzenlenmiş olsa da yazılı olarak alınmalıdır.

Bilgilendirilmiş Rıza – Zamanlaması ve Sayısı Hakkında

- **Zamanlama hakkında:**
 - Önerimiz, müdahaleden en az 48 saat önce alınmasıdır.
- **Rıza Formunun sayısı hakkında:**
 - Önerimiz 3 (üç) adet form düzenlenmesidir.
 - Hastada bulunacak örnek
 - Hasta dosyasına eklenecek örnek
 - Tabibin kendisinde kalacak örnek

Bilgilendirilmiş Rıza – Unsurları Hakkında

- **Bilgilendirilmiş rızanın 5 (beş) unsuru tamamlanmalıdır.**
 - Bilgilendirmenin unsurları
 - Bilginin verilmesi
 - Bilginin hasta tarafından anlaşılmasını
 - Bilginin hasta tarafından anlaşıldığının kontrol edilmesi
 - Onamın unsurları
 - Gönüllülük
 - Yeterlilik
 - **SAKLI MÜFREDAT SON UNSUR!**
 - Sayın Hâkimin ve Sayın Bilirkişinin ya da heyetin ikna unsuru

Bilgilendirilmiş Rıza – İçerik hakkında

- Her olguda özel olarak, tek ve bir düşünölmelidir.
- Nizaya yönelebilecek durumlarda dikkatli olunmalıdır.
- Müdahale Bilgilendirmesi - Kendi Geleceğini Belirleme Bilgilendirmesi
 - Teşhis Bilgilendirmesi
 - Süreç Bilgilendirmesi
 - Risk Bilgilendirmesi
 - **Ölüm veya kalıcı organ hasarını sonuçlayabilecek komplikasyonlarda sıklık ya da seyreklik önemli değildir. Formda mutlaka yer almalıdır.**
- Koruma Bilgilendirmesi
- Diğer Özel Bilgilendirme
 - T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu
 - Şikayet No : 01-2013/337 Karar Tarihi : 28/02/2014
 - Anestezik Farkındalık, Anestezik Uyanıklık

Bilgilendirilmiş Rıza – Genel İşlem Koşulları Hakkında

- Türk Borçlar Kanunu'nun genel işlem koşullarının düzenlendiği 20'nci maddesinde genel işlem koşulları düzenlenmiştir.
- Adı geçen madde "Genel işlem koşulları, bir sözleşme yapılırken düzenleyenin, ileride çok sayıdaki benzer sözleşmede kullanmak amacıyla, önceden, tek başına hazırlayarak karşı tarafa sunduğu sözleşme hükümleridir. Bu koşulların, sözleşme metninde veya ekinde yer alması, kapsamı, yazı türü ve şekli, nitelendirmede önem taşımaz. Aynı amaçla düzenlenen sözleşmelerin metinlerinin özdeş olmaması, bu sözleşmelerin içerdiği hükümlerin, genel işlem koşulu sayılmasını engellemez. Genel işlem koşulları içeren sözleşmeye veya ayrı bir sözleşmeye konulan bu koşulların her birinin tartışılarak kabul edildiğine ilişkin kayıtlar, tek başına, onları genel işlem koşulu olmaktan çıkarmaz. Genel işlem koşullarıyla ilgili hükümler, sundukları hizmetleri kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütmekte olan kişi ve kuruluşların hazırladıkları sözleşmelere de, niteliklerine bakılmaksızın uygulanır." şeklinde düzenlenmiştir.
- **Önerimiz bilgilendirilmiş rıza belgelerini genel işlem koşulu şeklinden çıkarmaktır.**

Nasıl?

Bilgilendirilmiş Rıza – Türk Tabipler Birliğinin Aydınlatılmış Onam Kılavuzu

- Türk Tabipler Birliğinin Aydınlatılmış Onam Kılavuzu, hastanın bilgilendirilerek rızasının alınması hakkında nitelikli bir kaynaktır.
- http://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&view=article&id=983:onam&catid=26:etik&Itemid=65

III. BÖLÜM

YAPTIRIM

Hak - Hukuk

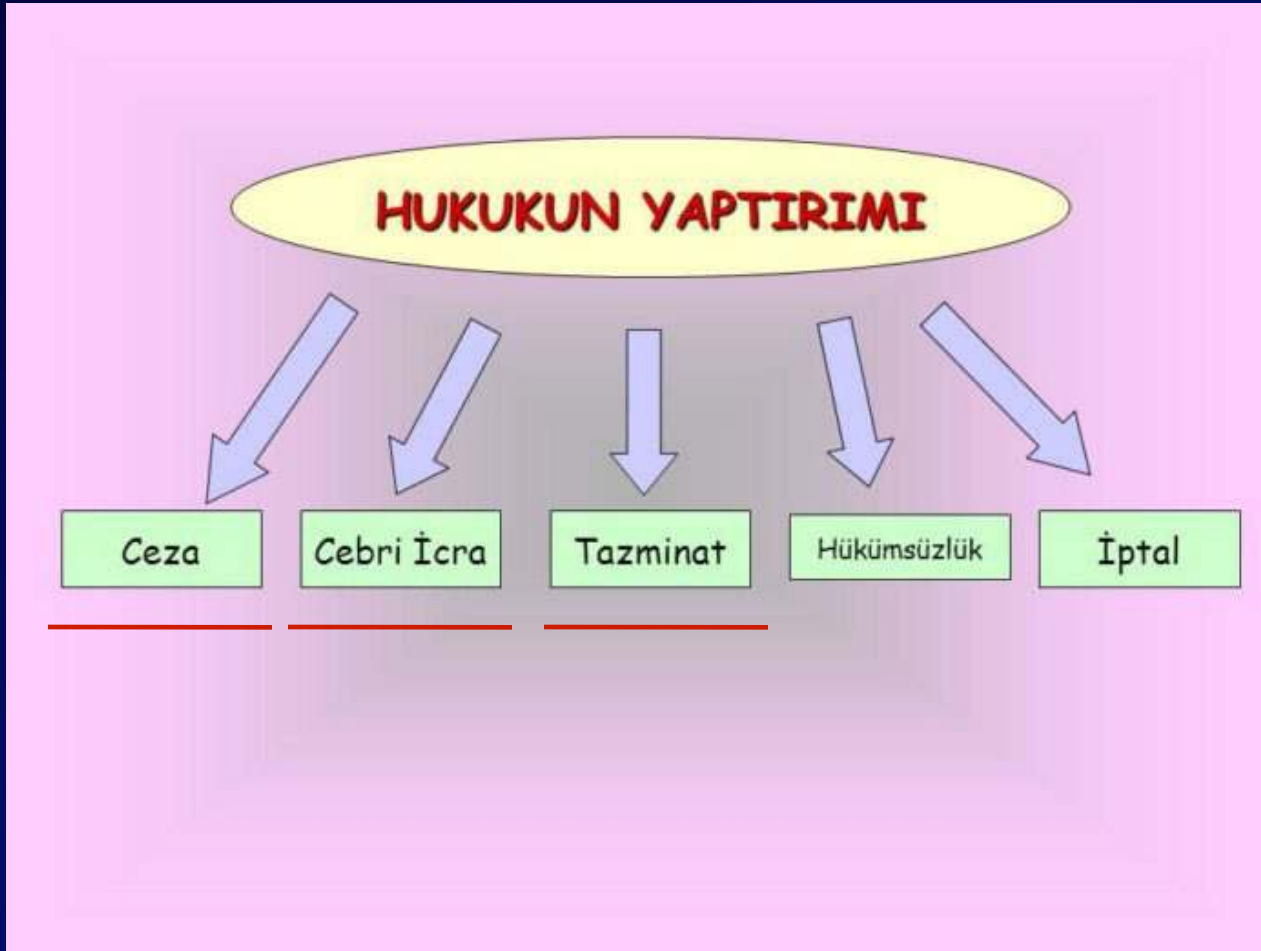
Hak; hukuken korunan ve sahibine bu korunmadan yararlanma yetkisi verilen menfaattir.

Hukuk; örgütlenmiş bir toplum içinde yaşayan insanların birbirleriyle veya kişilerin yine kendilerinin meydana getirdiği topluluklarla ve bu toplulukların birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyen, kişilerin güvencesini ve insan haklarını sağlamak amacıyla oluşturulan ve devlet gücü ile desteklenen bağlayıcı, genel, soyut ve devamlı kurallar bütünüdür

KURALLAR

	Hukuk Kuralları	Din Kuralları	Ahlâk Kuralları	Örf ve Âdet Kuralları
Normatiflik	Var	Var	Var	Var
Muhatabı	İnsanlar	İnsanlar	İnsanın Kendisi	İnsanlar
Koyucusu	Devlet	İlâhî İrade	İnsanın Kendisi	Toplum
Müeyyide	<u>Cebrî Nitelikte</u>	Cehennem Azabı Çekme Korkusu	<u>Vicdan Azabı</u>	<u>Ayıplama, Kınama, Dışlama, Dövme, Linç, vs</u>

YAPTIRIMLAR

HEKİMİN TIBBİ MÜDAHALESİ NASIL HUKUKA UYGUN HALE GELİR?

- 1) Hekimin tıp sanatını uygulama hak ve yetkisine sahip olması
- 2) Müdahalenin meşru bir amacının olması
- 3) Hastanın riskler hakkında bilgilendirilmiş olması
- 4) Hastanın rızasının alınmış olması
- 5) Tıp bilimi açısından dikkat ve özenin gösterilmiş olması

MALPRAKTİS VE KOMPLİKASYON AYRIMINDA SORUMLULUKLAR

ZARARLI SONUCUN ÖZELLİKLERİ		SONUCUN ADI	SONUÇTAN SORUMLULUK
Öngörülemeyen	Önlenemeyen	Kaza, Tesadüf	Sorumluluk Doğmaz
Öngörülebilir	Önlenemeyen	Komplikasyon	Sorumluluk Doğmaz (Öngörülebilir (beklenen) zararlı sonuç hakkında hastanın bilgilendirilmiş rızasının alınmış olması ve kusurlu fiillerle zarara sebebiyet verilmemiş olması koşulu ile)
Öngörülebilir	Önlenilebilir	Tıbbi Malpraktis	Sorumluluk Doğar

Taksir

76

(1) Taksirle işlenen fiiller, KANUNUN AÇIKÇA BELİRTTİĞİ HALLERDE cezalandırılır.

(2) Taksir, DİKKAT VE ÖZEN YÜKÜMLÜLÜĞÜNE AYKIRILIK dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen NETİCESİ ÖNGÖRÜLMİYEREK gerçekleştirilmesidir.

(3) Kişinin ÖNGÖRDÜĞÜ NETİCEYİ İSTEMEMESİNE KARŞIN, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

(4) Taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir.

(5) Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, HERKES KENDİ KUSURUNDAN DOLAYI SORUMLU OLUR. Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir.

(6) Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir.

KAST-KUSUR KARŞILAŞTIRMASI

ÇEŞİTLER	TANIMLAR	SÖYLEMLER
DOĞRUDAN KAST	Bilerek ve isteyerek suçun işlenmesi	ÖLDÜRDÜM
OLASI KAST	Oluşacağı ön görülen neticenin oluşmasının önemsenmemesi, oluşmaması için çaba sarfedilmemesi, vurdumduymazlık	OLURSA OLSUN, ÖLÜRSE ÖLSÜN
BİLİNÇLİ TAKSİR	Oluşacağı ön görülen ancak istenmeyen suçun oluşmaması için çaba sarfedilmesi suçun oluşmayacağına inanıp harekete devam edilmesi	İNŞALLAH OLMAZ, İNŞALLAH ÖLMEZ
BASİT TAKSİR	Dikkat ve özen eksikliği	PARDON ÇOK ÜZGÜNÜM

Sözleşmeden Kaynaklanan Yükümlülükler

- Aydınlatılmış onam alma
- Teşhis koyma
- Tedavi seçimi ve Yürütülmesi
- Kayıt tutma
- Hekimin Kendini Geliştirme

EN ÇOK AÇILAN MADDİ VE MANEVİ TAZMİNAT DAVALARI

1. Trafik Kazasından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat davası.

2. İş kazası nedeniyle açılan maddi ve manevi tazminat davası.

3. Boşanma davası ile açılan maddi ve manevi tazminat davası.

4. Sözleşmenin ihlali nedeniyle maddi ve manevi tazminat davası.

5. Sağlık Personelinin (Doktor, Hemşire vb.) hatalı yaptıkları işlemlerden dolayı maddi ve manevi tazminat davası.

6. Suç işlenmesi nedeniyle maddi ve manevi tazminat davası.

7. Yazılı ve görsel yayın araçları kullanılarak yapılan yayınlarla hakaret nedeniyle açılan tazminat davası.

VEKALET SÖZLEŞMESİ

DAVANIZ HAKKINDA BİLGİLENDİRİLİN, BİLGİ İSTEYİN.
SADECE ONAM VERMEKLE YETİNMEYİN! UNUTMAYIN HASTALAR DA TIBBİ
BİLMİYOR ANCAK BİZ ONLARI BİLGİLENDİRMEYE ÇALIŞIYORUZ.

BORÇLARIN KAYNAKLARI

Borcun doğumu açısından dört grup kaynak söz konusu olmakta ve bunlardan ilk üçü Borçlar Kanunumuzun genel hükümleri kapsamında düzenlenmiş bulunmaktadır.

- Sözleşmeden Doğan Borçlar
- Haksız Fiilden Doğan Borçlar
- Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borç İlişkileri

Bunların dışında kalan borçlar ise genel bir düzenlemeye sahip olmayıp kanunların değişik maddelerinde yer almıştır.

4 Şubat 2011 CUMA

Resmî Gazete

Sayı : 27006

KANUN

TÜRK BORÇLAR KANUNU

Kanun No. 6098

Kabul Tarihi: 11/1/2011

V. Sorumluluk sebeplerinin çokluğu

1. Sebeplerin yarışması

MADDE 60- Bir kişinin sorumluluğu, birden çok sebebe dayandırılabilirse hâkim, zarar gören aksini istemiş olmadıkça veya kanunda aksi öngörülmedikçe, zarar görene en iyi giderim imkânı sağlayan sorumluluk sebebine göre karar verir.

MADDE 49- Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür. Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür. 4 Şub 2011

Borçlar Kanunu - Resmi Gazete

www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110204-1.htm

KANUN

TÜRK BORÇLAR KANUNU

Kanun No. 6098**Kabul Tarihi: 11/1/2011**

İKİNCİ AYIRIM

Haksız Fiillerden Doğan Borç İlişkileri

A. Sorumluluk**I. Genel olarak**

MADDE 49- Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür.

Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür.

II. Zararın ve kusurun ispatı

MADDE 50- Zarar gören, zararını ve zarar verenin kusurunu ispat yükü altındadır.

Uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler.

III. Tazminat**1. Belirlenmesi**

MADDE 51- Hâkim, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirler.

Tazminatın irat biçiminde ödenmesine hükmedilirse, borçlu güvence göstermekle yükümlüdür.

2. İndirilmesi

MADDE 52- Zarar gören, zararı doğuran fiille razı olmuş veya zararın doğmasında ya da artmasında etkili olmuş yahut tazminat yükümlüsünün durumunu ağırlaştırmış ise hâkim, tazminatı indirebilir veya tamamen kaldırabilir.

Zarara hafif kusuruyla sebep olan tazminat yükümlüsü, tazminatı ödediğinde yoksulluğa düşecek olur ve hakkaniyet de gerektirirse hâkim, tazminatı indirebilir.

KANUN

TÜRK BORÇLAR KANUNU

Kanun No. 6098Kabul Tarihi: 11/1/2011**IV. Özel durumlar****1. Ölüm ve bedensel zarar****a. Ölüm****MADDE 53-** Ölüm hâlinde uğranılan zararlar özellikle şunlardır:

1. Cenaze giderleri.
2. Ölüm hemen gerçekleşmemişse tedavi giderleri ile çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar.
3. Ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu sebeple uğradıkları kayıplar.

b. Bedensel zarar**MADDE 54-** Bedensel zararlar özellikle şunlardır:

1. Tedavi giderleri.
2. Kazanç kaybı.
3. Çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar.
4. Ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplar.

c. Belirlenmesi

MADDE 55- Destekten yoksun kalma zararları ile bedensel zararlar, bu Kanun hükümlerine ve sorumluluk hukuku ilkelerine göre hesaplanır. Kısmen veya tamamen rücu edilemeyen sosyal güvenlik ödemeleri ile ifa amacını taşımayan ödemeler, bu tür zararların belirlenmesinde gözetilemez; zarar veya tazminattan indirilemez. Hesaplanan tazminat, miktar esas alınarak hakkaniyet düşüncesi ile artırılmaz veya azaltılamaz.

Bu Kanun hükümleri, her türlü idari eylem ve işlemler ile idarenin sorumlu olduğu diğer sebeplerin yol açtığı vücut bütünlüğünün kısmen veya tamamen yitirilmesine ya da kişinin ölümüne bağlı zararlara ilişkin istem ve davalarda da uygulanır.

d. Manevî tazminat

MADDE 56- Hâkim, bir kimsenin bedensel bütünlüğünün zedelenmesi durumunda, olayın özelliklerini göz önünde tutarak, zarar görene uygun bir miktar paranın manevî tazminat olarak ödenmesine karar verebilir.

Ağır bedensel zarar veya ölüm hâlinde, zarar görenin veya ölenin yakınlarına da manevî tazminat olarak uygun bir miktar paranın ödenmesine karar verilebilir.

KANUN

TÜRK BORÇLAR KANUNU

Kanun No. 6098İKİNCİ AYIRIM
Borçların İfa Edilmemesinin SonuçlarıKabul Tarihi: 11/1/2011**II. Sorumluluğun ve giderim borcunun kapsamı****1. Genel olarak**

MADDE 114- Borçlu, genel olarak her türlü kusurdan sorumludur. Borçlunun sorumluluğunun kapsamı, işin özel niteliğine göre belirlenir. İş özellikle borçlu için bir yarar sağlamıyorsa, sorumluluk daha hafif olarak değerlendirilir.

Haksız fiil sorumluluğuna ilişkin hükümler, kıyas yoluyla sözleşmeye aykırılık hâllerine de uygulanır.

2. Sorumsuzluk anlaşması

MADDE 115- Borçlunun ağır kusurundan sorumlu olmayacağına ilişkin önceden yapılan anlaşma kesin olarak hükümsüzdür.

Borçlunun alacaklı ile hizmet sözleşmesinden kaynaklanan herhangi bir borç sebebiyle sorumlu olmayacağına ilişkin olarak önceden yaptığı her türlü anlaşma kesin olarak hükümsüzdür.

Uzmanlığı gerektiren bir hizmet, meslek veya sanat, ancak kanun ya da yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülebiliyorsa, borçlunun hafif kusurundan sorumlu olmayacağına ilişkin önceden yapılan anlaşma kesin olarak hükümsüzdür.

3. Yardımcı kişilerin fiillerinden sorumluluk

MADDE 116- Borçlu, borcun ifasını veya bir borç ilişkisinden doğan hakkın kullanılmasını, birlikte yaşadığı kişiler ya da yanında çalışanlar gibi yardımcılarını kanuna uygun surette bırakmış olsa bile, onların işi yürüttükleri sırada diğer tarafa verdikleri zararı gidermekle yükümlüdür.

Yardımcı kişilerin fiilinden doğan sorumluluk, önceden yapılan bir anlaşmayla tamamen veya kısmen kaldırılabilir.

Uzmanlığı gerektiren bir hizmet, meslek veya sanat, ancak kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülebiliyorsa, borçlunun yardımcı kişilerin fiillerinden sorumlu olmayacağına ilişkin anlaşma kesin olarak hükümsüzdür.

KANUN

TÜRK BORÇLAR KANUNU

Kanun No. 6098Kabul Tarihi: 11/1/2011

DOKUZUNCU BÖLÜM

Vekâlet İlişkileri

BİRİNCİ AYIRIM

Vekâlet Sözleşmesi

A. Tanımı

MADDE 502- Vekâlet sözleşmesi, vekilin vekâlet verenin bir işini görmeyi veya işlemini yapmayı üstlendiği sözleşmedir.

Vekâlete ilişkin hükümler, niteliklerine uygun düştikleri ölçüde, bu Kanunda düzenlenmemiş olan işgörme sözleşmelerine de uygulanır.

Sözleşme veya teamül varsa vekil, ticrete hak kazanır.

B. Kurulması

MADDE 503- Kendisine bir işin görülmesi önerilen kişi, bu işi görme konusunda resmî sıfata sahipse veya işin yapılması mesleğinin gereği ise ya da bu gibi işleri kabul edeceğini duyurmuşsa, bu öneri onun tarafından hemen reddedilmedikçe, vekâlet sözleşmesi kurulmuş sayılır.

C. Hükümleri**I. Vekâletin kapsamı**

MADDE 504- Vekâletin kapsamı, sözleşmede açıkça gösterilmemişse, görülecek işin niteliğine göre belirlenir.

Vekâlet, özellikle vekilin üstlendiği işin görülmesi için gerekli hukuki işlemlerin yapılması yetkisini de kapsar.

Vekil, özel olarak yetkili kılınmadıkça dava açamaz, sulh olamaz, hakeme başvuramaz, iflas, iflasın ertelenmesi ve konkordato talep edemez, kambiyo taahhüdünde bulunamaz, bağışlama yapamaz, kefil olamaz, taşınmazı devredemez ve bir hak ile sınırlandıramaz.

KANUN

TÜRK BORÇLAR KANUNU

Kanun No. 6098Kabul Tarihi: 11/1/2011**II. Vekilin borçları****1. Talimata uygun ifa**

MADDE 505- Vekil, vekâlet verenin açık talimatına uymakla yükümlüdür. Ancak, vekâlet verenden izin alma imkânı bulunmadığında, durumu bilseydi onun da izin vereceği açık olan hâllerde, vekil talimattan ayrılabilir.

Bunun dışındaki durumlarda vekil, talimattan ayrılırsa, bundan doğan zararı karşılamadıkça işi görmüş olsa bile, vekâlet borcunu ifa etmiş olmaz.

2. Şahsen ifa, sadakat ve özen gösterme**a. Genel olarak**

MADDE 506- Vekil, vekâlet borcunu bizzat ifa etmekle yükümlüdür. Ancak vekile yetki verildiği veya durumun zorunlu ya da teamülün mümkün kıldığı hâllerde vekil, işi başkasına yaptırabilir.

Vekil üstlendiği iş ve hizmetleri, vekâlet verenin hakk menfaatlerini gözeterek, sadakat ve özenle yürütmekle yükümlüdür.

Vekilin özen borcundan doğan sorumluluğunun belirlenmesinde, benzer alanda iş ve hizmetleri üstlenen basiretli bir vekilin göstermesi gereken davranış esas alınır.

b. İşin üçüncü kişiye gördürülmesi hâlinde

MADDE 507- Vekil, yetkisi dışına çıkarak işi başkasına gördürdüğünde, onun fiilinden kendisi yapmış gibi sorumludur.

Vekil başkasına vekâlet vermeye yetkili ise, sadece seçmede ve talimat vermede gerekli özeni göstermekle yükümlüdür.

Vekâlet veren, her iki durumda da vekilin kendi yerine koyduğu kişiye karşı sahip olduğu hakları, doğrudan doğruya o kişiye karşı ileri sürebilir.

3. Hesap verme

MADDE 508- Vekil, vekâlet verenin istemi üzerine yürüttüğü işin hesabını vermek ve vekâletle ilişkili olarak aldıklarını vekâlet verene vermekle yükümlüdür.

IV. BÖLÜM

ENFEKSIYON HASTALIKLARI VE KLİNİK
MİKROBİYOLOJİ UZMANLIK DALINDA
ÜRETİLEN SAĞLIK RAPORLARINDA
TABİPLERİN HUKUKİ
SORUMLULUKLARI VE SORUNLAR

ÖZYEGİN
UNIVERSITY

V. Uluslararası Sağlık Hukuku Kongresi
Ayvalık – TÜRKİYE

SAĞLIKTA ALTINCI BOYUT: TÜRKİYE'DE SAĞLIK
RAPORLARI
MEVZUATINA DAİR SORUNLAR VE ÇÖZÜM
ÖNERİLERİ
[İLK SAPTAMALAR]

ERTUNÇ MEGA – 05.09.2019

- Ertunç Mega, Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı, Özel Hukuk Bilim Uzmanı, Sağlık Hukuku Bilim Uzmanı, Sağlık Yönetimi Bilim Uzmanı, İş Yeri Tabibi ve İstanbul Bölge Adliyeleri Bilirkişisidir.
- Hâlen, İstanbul Fatih Sultan Mehmet Eğitim Araştırma Hastanesinde baştabip yardımcısı olarak görev yapmaktadır.
- İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Hukuku Doktora Programı'nda tez aşamasında olup, tez konusu Bedensizi İnsan Embriyolarının Saklama Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği'dir.

Sağlık Hizmetlerinde Altıncı Boyut!

90

- Sağlık hizmetini ister geleneksel olarak üç ister güncel olarak beş bölümde değerlendirelim, esasen, yeni bir boyutu sağlıkta dördüncü boyut ya da sağlıkta altıncı boyut olarak tanımlamak önemlidir.
- İşte bu boyut sağlıkta hak doğurucu işlemler olarak karşımıza çıkar ki bu genel tanımlamanın hizmet üretiminde görünüm şekli sağlık raporlarıdır.
- Bu raporlar kişinin ya da hastanın eğitim hakkına, çalışma hakkına, sosyal haklara, kişi haklarına erişimini sağlayan ya da engelleyen unsurlardır.
- Hangi bölüm temelli olursa olsun gerek denetim gerek uygulama aşamasında üretilen hizmetlerin eksik ya da hatalı olması genelde devletin özelde ise sağlık mensubunun sorumluluğunu doğurmaktadır.
- Sağlık mensuplarının bahse konu sorumluluğa yönelik ihmal veya ihlallerinin, somut duruma göre ceza hukuku, özel hukuk ve idare hukuku bağlamında yaptırıma dönüşebileceği de açıktır.

Saptadığımız sorun nesnel midir?

91

Sorun mu var?

92

T.C. Sağlık Bakanlığının Nisan 2017'de yayımladığı Sağlık Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar başlıklı Kılavuz Kitapçık'ın giriş bölümünden...

- “... Türkiye’de evlilik, işe giriş, maluliyet, askere elverişlilik, engellik tespiti, okula kayıt, silah ruhsatı, spor lisansı, sürücü raporları gibi birçok konuda farklı amaçla sağlık raporları düzenlenmektedir. Bunların yanı sıra kişilerin hastalanmaları halinde düzenlenen istirahat raporları ile ilaç ve tıbbi malzemenin temini gibi konularda da sağlık raporu düzenlenmesi gerekmektedir. **Kişilerin belirli haklardan yararlanabilmesi için zorunlu olan sağlık raporları, sağlık hizmet sunumunun en önemli hizmetlerinden biri haline gelmiştir. Birçok konuda farklı amaçla sağlık raporu olması hekimler ve diğer sağlık çalışanları için bu raporlar ile ilgili diğer kurumların mevzuatını takip etme gerekliliğini de beraberinde getirmiştir. AYRICA DEĞİŞEN ŞARTLARLA BİRLİKTE MER’İ MEVZUATIN YETERİNÇE AÇIKLIĞA KAVUŞTURULMAMASI HİZMETİ TALEP EDENLER İLE HİZMETİ SUNANLAR AÇISINDAN SORUNLARA NEDEN OLMUŞTUR.** Bu nedenle uygulamada birliğin sağlanabilmesi için e-rapor uygulamaları ve askeri hastanelerin devri de göz önünde bulundurularak sağlık kurulu raporu, istirahat raporu ve birinci basamak sağlık hizmet sunucularınca düzenlenecek tek hekim raporlarına yönelik usul ve esasların belirlenmesine ihtiyaç duyulmuştur.”

Kitapçık sorunu çözecek mi?

93

“... Türkiye’de evlilik, işe giriş, maluliyet, askere elverişlilik, engellik tespiti, okula kayıt, silah ruhsatı, spor lisansı, sürücü raporları gibi birçok konuda farklı amaçla sağlık raporları düzenlenmektedir. Bunların yanı sıra kişilerin hastalanmaları halinde düzenlenen istirahat raporları ile ilaç ve tıbbi malzemenin temini gibi konularda da sağlık raporu düzenlenmesi gerekmektedir. Kişilerin belirli haklardan yararlanabilmesi için zorunlu olan sağlık raporları, sağlık hizmet sunumunun en önemli hizmetlerinden biri haline gelmiştir. Birçok konuda farklı amaçla sağlık raporu olması hekimler ve diğer sağlık çalışanları için bu raporlar ile ilgili diğer kurumların mevzuatını takip etme gerekliliğini de beraberinde getirmiştir. Ayrıca değişen şartlarla birlikte mer’i mevzuatın yeterince açıklığa kavuşturulmaması hizmeti talep edenler ile hizmeti sunanlar açısından sorunlara neden olmuştur. **BU NEDENLE UYGULAMADA BİRLİĞİN SAĞLANABİLMESİ İÇİN E-RAPOR UYGULAMALARI VE ASKERİ HASTANELERİNDEVRİ DE GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULARAK SAĞLIK KURULU RAPORU, İSTİRAHAT RAPORU VE BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK HİZMET SUNUCULARINCA DÜZENLENECEK TEK HEKİM RAPORLARINA YÖNELİK USUL VE ESASLARIN BELİRLENMESİNE İHTİYAÇ DUYULMUŞTUR.**”

• Çalışma Hakkına İlişkin Sağlık Raporları

- Emniyet Teşkilatı Sağlık Şartları Yönetmeliği'ne Göre Düzenlenen Son Durum ve Dilim Belirtir Sağlık Kurulu Raporları
- Emniyet Teşkilatına Alınacak Öğrenciler ve Memurlar Hakkında Düzenlenecek Sağlık Kurulu Raporları
- Özel Güvenlik Görevlisi Adayları İçin Verilecek Sağlık Kurulu Raporları
- Silahlı Özel Güvenlik Görevlisi Adayları İçin Verilecek Sağlık Kurulu Raporları
- Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı Personelinin Sağlık Raporları

• Sosyal Haklara ve/veya Kişi Hakkına İlişkin Sağlık Raporları

- Engelli Sağlık Kurulu Raporları
- Vasi Tayini Raporları
- Adli Raporlar
- Nakdi Tazminat Tahakkukuna Esas Sağlık Kurulu Raporları
- Sürücü ve Sürücü Adayları Sağlık Raporları
- T.C. Vatandaşlık Raporları

• Sağlık Hakkına İlişkin Sağlık Raporları

- Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporları
- Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık Raporları
- İlaç Kullanım Raporları
- İstirahat ve İş Göremezlik Raporları

• Eğitim Hakkına İlişkin Sağlık Raporları

- Emniyet Teşkilatına Alınacak Öğrenciler ve Memurlar Hakkında Düzenlenecek Sağlık Kurulu Raporları
- Staj Raporları
- Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı Personelinin Sağlık Raporları
- Yüksek Öğrenime Başlama Raporları

ÖRNEKLEM-1

6599

TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ, JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI VE SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI SAĞLIK YETENEĞİ YÖNETMELİĞİ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 31/10/2016 No : 2016/9431
Yayımlandığı Resmî Gazetesinin Tarihi : 11/11/2016 No : 29885
Yayımlandığı Düsturunun Tertibi : 5 Cildi : 58

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam ve Etkiler

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı mensubu olan personel, öğrenciler ve bunların adaylarının Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığındaki görevlere uyum bakımından sağlık yeteneklerini tespit etmek ve bunlarla ilgili yapılacak sağlık işlemlerini düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı mensubu olan personeli, öğrencileri ve bunların adaylarını kapsar.

Yönetmeliğe bağlı ekler

MADDE 3- (1) Bu Yönetmeliğe bağlı ekler şunlardır:

- (Değişik: 22/9/2017 - 2017/10844 K.) 17 ve Üzeri Yaş İçin Boy ve Ağırlık Sınırları Tablosu (EK-A)
- Hastalıklar Listesi ve Sınıflandırma veya Branş Belirleme Çizelgelerinin Kullanımına İlişkin Açıklamalar (EK-B)
- Hastalıklar Listesi (EK-C)
- Sınıflandırma veya Branş Belirleme Çizelgesi (EK Ç)
- (Değişik: 22/9/2017 - 2017/10844 K.) Personel Adaylarının Hastalıklara Göre Değerlendirme Çizelgesi (EK-D)

- **KONU:** Türk Silahlı Kuvvetleri sağlık raporu işlemleri
- **DÜZENLENME ŞEKLİ:** Yönetmelik
- **ADI:** Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Sağlık Yeteneği Yönetmeliği (RG. 11.11.2016, 29885)
- **ETKİ ALANI:**
Çalışma Hakkı ve Eğitim Hakkı

YÖNETMELİK

Adalet Bakanlığı ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlıklarından;

ERİŞKİMLER İÇİN ENGELLİLİK DEĞERLENDİRMESİ HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Engelliler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporu ile Engelliler İçin Terör, Kaza ve Yaralanmaya Bağlı Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporunun akışı, geçirdiği değişiklikler ve bu raporun verilecek yetkili sağlık kurum ve kuruluşlarının tespit ile ilgili usul ve esasları belirlemek, engellilerle ilgili derneklere, sivil toplum kuruluşlarına ve üniversitelere, gönüllülerin duyulan ihtiyaçları ortak bir uygulama geliştirme ve çalışmalarını sürdürme ve geliştirme çalışmalarını yaygınlaştırılmasına sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, Engelliler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporu, Engelliler İçin Terör, Kaza ve Yaralanmaya Bağlı Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporu ve bu raporları verebilecek yetkili sağlık kurum ve kuruluşlarını ve engellilerle ilgili sivil toplum kuruluşlarını kapsar.

(2) 18 yaşına dolmamış bireylerin engellilik değerlendirilmesi bu Yönetmelik kapsamında yer almaz.

(3) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa tabii sigortalılara bağlanarak stajlı iş görüşme geliri, mabûlîk aylığı ile diğer sigortasından bağlanacak aylıklar (1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşta Doldurmuş Muhtaş, Özgürlük ve Kırsalın Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna göre verilecek fark aylığı salıverme bakiyelerine esas sağlık kurulu raporları hariç) için istenecek durum bildirir sağlık kurulu raporları bu Yönetmelik kapsamında değerlendirilmaz.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Ceza Vergisi Kanununun 31. maddesi, 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşta Doldurmuş Muhtaş, Özgürlük ve Kırsalın Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 3. maddesi ve 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun 5. maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Balthazard formülü: Erişkin engelli oranı belirlenirken benden fazla engelli olanlar için kullanılan hesaplama şekli,

b) Engelli birey: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duygusal yetilerinde çeşitli düzeyde kısıplılarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda bulunma ve etkin katılımı sağlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen birey,

c) Engellilik durumu: Bireyin doku, organ ve/veya fonksiyon ve psikiyatri taraması ve buna bağlı sızılama yeteneği kaybetmeden kaynaklı engelliliğini uluslararası yöntemler temel olarak belirleyen derecelendirmeler, sınıflandırmalar ve tanımları,

ç) Engellilik durumu değerlendirilmesi: Engelliliğin tespiti aşamasında hastalık şikâyeti, organ veya fonksiyon kaybını içeren değerlendirme,

đ) Engellilik Sağlık Kurulu: Birinci ve üçüncü basamak sağlık kurum ve kuruluşlarında, engellilerin engellilik tespiti ile terör, kaza ve yaralanmaya bağlı durum bildirimine yönelik başvuruların değerlendirilerek karar vermeye yetkilendirilmiş ve Yönetmeliğin 6. maddesinde belirtilen kuruluş,

e) Engelliler İçin Terör, Kaza ve Yaralanmaya Bağlı Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporu: Engellilik sağlık kurulu tarafından terör, kaza ve yaralanmalar için düzenlenen rapor,

f) Engelliler İçin Sağlık Kurulu Raporu: Engellilik sağlık kurulu tarafından hazırlanan kişilerin engel ve sağlık durumlarına ilişkin belge,

g) Hastalıkların Uluslararası Sınıflandırılması (ICD) Kodu: Hastalıkların sınıflandırılması ve hastalık türlerinin kesin kriterlere göre bir araya getirilmesinden oluşan uluslararası kategorik kodlama sistemini,

ğ) Kararı bağlamak engelli birey: Doku, organ ve/veya fonksiyon kaybı ve/veya psikiyatri taramasına bağlı olarak

- **KONU:** Engellilik sağlık raporu işlemleri
- **DÜZENLENME ŞEKLİ:** Yönetmelik
- **ADI:** Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik
- (RG. 20.02.2019, 30692)

- **ETKİ ALANI:** Kişi Hakkı, Çalışma Hakkı, Eğitim Hakkı, Sosyal Hak

ÖRNEKLEM-..

- **KONU:** ...
- **DÜZENLENME ŞEKLİ:** Yönetmelik
- **ADI:** ... (RG. ... , ...)
- **ETKİ ALANI:** Kişi Hakkı, Çalışma Hakkı, Eğitim Hakkı, Sosyal Hak

**MEVZUAT İLE DÜZENLENMİŞ
SAĞLIK RAPORLARINI ÜRETİRKEN
NELERE DİKKAT ETMELİYİZ?**

1

OLASI MEVZUAT DEĐIŐİMİ
BELİRLİ ARALIKLARLA
KONTROL EDİLMELİDİR!

2

**KİMLİK KONTROLÜ
YAPILMALIDIR!**

3
ÖNCELİKLE
GENEL HÜKÜMLER
OKUNMALIDIR!

4

**VARSA, TANIMLAR
OKUNMALIDIR!**

5
BU TÜR İŞ VE İŞLEMLER
ÜRETİLİRKEN
BAŞVURU ANINDAKİ DURUM
DİKKATE ALINMALIDIR!

6

BİR HAKKA ULAŞMAYA YÖNELİK
MEVZUATTA YER BULAN
EKSİKLİK YA DA YANLIŞLIK
SİZİN SORUNUNUZ DEĞİLDİR,
TABİPLİKTE DOĞAN İYİ NİYETİNİZİ
AYRIK TUTMAYA ÇALIŞIN!

7

BU TÜR İŞ VE İŞLEMLER
ÜRETİLİRKEN
LAFIZ ÖZ KADAR,
HATTA DAHA ÖNEMLİDİR!

8

BU TÜR İŞ VE İŞLEMLER
ÜRETİLİRKEN
TABİBİN
İDARİ, MALİ VE ADLİ
SORUMLULUĞU VARDIR!

9

BU TÜR İŞ VE İŞLEMLER
ÜRETİLİRKEN
TABİBİN SORUMLULUĞU
HATALI BİR TIBBİ UYGULAMADAKİ
SORUMLULUKTAN, KESİNLİKLE,
DAHA AZ DEĞİDİR!

10

BU TÜR İŞ VE İŞLEMLER
ÜRETİLİRKEN

TABİBİN KAMU HUKUKU (CEZA HUKUKU)
SORUMLULUĞUNDAKİ MANEVİ UNSUR
KAST YA DA OLASI KAST
OLARAK ORTAYA ÇIKAR!

5237 KANUN NUMARALI
TÜRK CEZA KANUNU - Madde 257

110

Görevi kötüye kullanma

(1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

5237 KANUN NUMARALI TÜRK CEZA KANUNU - Madde 204

111

Resmi belgede sahtecilik

- (1) Bir resmi belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren veya sahte resmi belgeyi kullanan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- (2) Görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmi bir belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren, gerçeğe aykırı olarak belge düzenleyen veya sahte resmi belgeyi kullanan kamu görevlisi üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- (3) Resmi belgenin, kanun hükmü gereği sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olan belge niteliğinde olması halinde, verilecek ceza yarısı oranında artırılır

11

ENFEKSİYON HASTALIKLARI VE
KLİNİK MİKROBİYOLOJİ UZMANLIK DALI,
TIBBİ MESULİYET SİGORTA SÖZLEŞMELERİNDE
HER NE KADAR
ÜÇÜNCÜ RİSK GRUBUNDA YER BULSA DA
BU TÜR İŞ VE İŞLEMLER ÜRETİLİRKEN
HER UZMANLIK DALI AYNI RİSK GRUBUNDADIR!

TIBBİ KÖTÜ UYGULAMAYA İLİŞKİN ZORUNLU MALİ SORUMLULUK SİGORTASI GENEL ŞARTLARI

A. SİGORTANIN KAPSAMI

A.1. Sigortanın Konusu

Bu sigorta sözleşmesi ile 1219 sayılı Kanununun Ek 12 nci maddesi çerçevesinde, serbest ya da kamu veya özel sağlık kurum ve kuruluşlarında çalışan tabipler, diş tabipleri ve tıpta uzmanlık mevzuatına göre uzman olanların; poliçede belirtilen mesleki faaliyeti ifa ederken;

a) Sözleşme süresi içinde meydana gelen olay sonucu doğan ve sorumluluk hükümleri uyarınca tazmini sözleşme süresi içinde ya da sonrasında talep edilen zararlara,

b) Sözleşme yapılmadan önce veya sözleşme yürürlükteyken meydana gelen bir olay nedeniyle, sadece sözleşme süresi içinde sigortaya karşı doğabilecek taleplere,

c) Bu zarar veya taleple bağlantılı yargılama giderlerine karşı belirlenen sigorta limitlerine kadar teminat verilir.

A.2. Sigortanın Coğrafi Sınırı

Bu sigorta, sigortalının Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde ifa ettiği mesleki faaliyetler için geçerlidir.

A.3. Teminat Dışında Kalan Haller

Aşağıdaki hâller teminat kapsamı dışındadır:

a) Sigortalının, poliçede belirlenmiş ve sınırları hukuk kuralları veya etik kurallar ile tespit edilen mesleki faaliyeti dışındaki faaliyetlerinden kaynaklanan tazminat talepleri,

b) Mesleki faaliyetin ifası sırasında sigortalı tarafından kasten sebep olunan her tür olay ile davranışları,

c) Sigortalı veya çalıştırdığı kişilerin, poliçede belirtilen mesleki faaliyeti ifa ederken alkol, uyuşturucu ya da narkotik maddelerin tesiri altında bulunması sonucunda meydana gelen olaylar,

ç) İdafi ve adli para cezaları dahil her tür ceza ve cezai şartlar,

A.4. Sigortanın Başlangıcı ve Sonu

Sigorta, poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak yazılan günlerde, aksi kararlaştırılmadıkça, Türkiye saati ile öğlen saat 12.00'de başlar ve öğlen saat 12.00'de sona erer.

12

HER SOMUT DURUM
MEVZUAT MADDESİ İLE DÜZENLENMEMİŞTİR.
MESELE DEONTOLOJİK HATTA ETİK BOYUTTA DAHİ
TARTIŞILYOR OLABİLİR.
BU GİBİ DURUMLARDA İDAREYE, MUTLAKA,
YAZILI OLARAK BAŞVURUNUZ!

13

OLAN HUKUK

OLMASI GEREKEN HUKUKTAN FARKLIDIR.

SİZE ADİL GELEN, HUKUKEN .

DAHA DA ÖTESİNDE

HUKUK BİLİMİNDE “ADALET” KELİMESİNİN

KURAM HÂLİNE GELMİŞ BİR TANIMI YOKTUR.

BU DURUM TIBBİ UYGULAMALARDA DA GEÇERLİDİR.

DANIŞIN!

**Eleştiri ya da katkılarınız için
ertuncmega@gmail.com**

**Güzel bir akşam dilerim.
Saygılarımla.
Ertunç MEGA**

ÖZYEGİN
UNIVERSITY

V. Uluslararası Sağlık Hukuku Kongresi
Ayvalık – TÜRKİYE

SAĞLIKTA ALTINCI BOYUT: TÜRKİYE'DE SAĞLIK
RAPORLARI
MEVZUATINA DAİR SORUNLAR VE ÇÖZÜM
ÖNERİLERİ
[İLK SAPTAMALAR]

ERTUNÇ MEGA – 05.09.2019

- Ertunç Mega, Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı, Özel Hukuk Bilim Uzmanı, Sağlık Hukuku Bilim Uzmanı, Sağlık Yönetimi Bilim Uzmanı, İş Yeri Tabibi ve İstanbul Bölge Adliyeleri Bilirkişisidir.
- Hâlen, İstanbul Fatih Sultan Mehmet Eğitim Araştırma Hastanesinde baştabip yardımcısı olarak görev yapmaktadır.
- İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Hukuku Doktora Programı'nda tez aşamasında olup, tez konusu Bedensizi İnsan Embriyolarının Saklama Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği'dir.

Kaynaklar

118

- George R. Parkerson, Jr., W. E. Broadhead, Chiu-Kit J. Tse, The Duke Health Profile: A 17-Item measure of health and dysfunction, *Medical Care* 1990;28(11):1056-1072.
- Hasan Hüseyin Çam, Ergenlerde yeme bozukluğu görülme sıklığı ve ruhsal semptomlarla ilişkisi, *Turk J Public Health* 2017;15(2):96-105.
- KDK-Kamu Denetçiliği Kurumu, [https://www.ombudsman.gov.tr/contents/files/pdf/karar/03_2013-554\(1\).pdf](https://www.ombudsman.gov.tr/contents/files/pdf/karar/03_2013-554(1).pdf) (Erişim Tarihi: 17 Ağustos 2019).
- Margaret Whitehead, Eşitlik ve Sağlık: Kavram ve İlkeler, Ankara: TTB Yayınları 2002.
- R. M. Eberst, Defining health: A multidimensional model, *Journal of School Health* 1994;54(3):99-104.
- Somnath Chatterji, Bedirhan L. Ustun, Ritu Sadana Joshua, A. Salomon Colin, D. Mathers. Christopher JL Murray. The conceptual basis for measuring and reporting on health Global Programme on Evidence for Health Policy Discussion Paper No. 45 World Health Organization, 2002:1-20 <https://www.who.int/healthinfo/paper45.pdf> (Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2019).
- T.C. Sağlık Bakanlığı, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Türkiye Adolesan İdiyopatik Skolyoz Prevelans Araştırması Sonuç Raporu, Ankara, 2018.
- WEF-World Economic Forum, These are the most powerful languages in the world, <https://www.weforum.org/agenda/2016/12/these-are-the-most-powerful-languages-in-the-world/> (Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2019).
- WHO-World Health Organisation, <http://umd.emro.who.int/WHODictionary/> (Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2019).
- WHO-World Health Organisation, https://www.who.int/topics/health_equity/en/ (Erişim Tarihi: 26 Ağustos 2019).

ÖRNEKLEM-1

6599

TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ, JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI VE SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI SAĞLIK YETENEĞİ YÖNETMELİĞİ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 31/10/2016 No : 2016/9431
Yayımlandığı Resmî Gazetesinin Tarihi : 11/11/2016 No : 29885
Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 5 Cildi : 58

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam ve Etkiler

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı mensubu olan personel, öğrenciler ve bunların adaylarının Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığındaki görevlere uyum bakımından sağlık yeteneklerini tespit etmek ve bunlarla ilgili yapılacak sağlık işlemlerini düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı mensubu olan personeli, öğrencileri ve bunların adaylarını kapsar.

Yönetmeliğe bağlı ekler

MADDE 3- (1) Bu Yönetmeliğe bağlı ekler şunlardır:

- (Değişik: 22/9/2017 - 2017/10844 K.) 17 ve Üzeri Yaş İçin Boy ve Ağırlık Sınırları Tablosu (EK-A)
- Hastalıklar Listesi ve Sınıflandırma veya Branş Belirleme Çizelgelerinin Kullanımına İlişkin Açıklamalar (EK-B)
- Hastalıklar Listesi (EK-C)
- Sınıflandırma veya Branş Belirleme Çizelgesi (EK-Ç)
- (Değişik: 22/9/2017 - 2017/10844 K.) Personel Adaylarının Hastalıklara Göre Değerlendirme Çizelgesi (EK-D)

- **KONU:** Türk Silahlı Kuvvetleri sağlık raporu işlemleri
- **DÜZENLENME ŞEKLİ:** Yönetmelik
- **ADI:** Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Sağlık Yeteneği Yönetmeliği (RG. 11.11.2016, 29885)
- **ETKİ ALANI:**
Çalışma Hakkı ve Eğitim Hakkı

Öğrenci adaylarının sağlık [yetenekleri!]

120

- **MADDE 35**

- (1) Öğrenci adayları, **tam sağlam olmalı** ve bunlarda diskromatopsi bulunmamalıdır...
- (2) ... **Hafif cilt lezyonları** (depigmente nevüs, Becker nevüs, lokalize hipertrikoz, akne vulgaris, hiperhidroz), **solunum sıkıntısı yapmayan nasal septum deviasyonları, hafif diş sıra bozuklukları ve hafif kulak şekil bozuklukları sağlam kabul edilir.**

Tam sağlıklı olmak meselesi

121

- Tam sağlamlık nedir?
- Tam sağlamlık ulaşılabılır bir hâl midir?
- Tam sağlamlık nasıl saptanır?

Soru 1- Tam sağlıklılık lafzı ve DSÖ

122

- "Tam Sağlık" ifadesi, Dñnya Ekonomik Forumu'na göre dil etkinlik gücü açısından ilk sırada olan İngilizcede üç terim ile karşılanabilir (WEF, 2016).
- - **Perfect Health**
 - **Full Health**
 - **Complete Health**
- Her üç ifadenin de DSÖ Sözlüğü'nde tanımlanmadığı saptanmıştır (WHO, UMD).

“Perfect Health”

123

- Tam sağlıklılık kavramını "*perfect health*" şeklinde tercüme ettiğimizde bahse konu kavramın ya bir sağlık sistemini ya da tek bir hastalığın takibindeki durumu ifade ettiği görülür (Google Scholar, ET 17.08.2019).

“Complete Health”

124

- Tam sağlıklılık kavramını "*complete health*" şeklinde tercüme ettiğimizde, bahse konu kavramın ya bir sağlık sistemini ya da tek bir hastalığın takibindeki durumu ve özellikle psikolojik test bataryalarını işaret eder ki bu testlerden çalışmamızdaki konuya en yakın ölçek olarak Duke Sağlık Profili Ölçeği'ni saptadık (Çam, 2017; Parkerson, 1990).
- Hüseyin Çam'dan aktararak, "*Duke Sağlık Profili Ölçeği, bir haftalık bir zaman aralığı içinde kantitatif olarak kişinin bildirdiği fonksiyonel sağlık durumunu ölçmek için tasarlanmış, on yedi maddeden oluşan genel bir anket formudur. Her ölçekte; en yüksek puan 100 ve en az puan 0 olmak üzere toplam on bir ölçek vardır. Altı ölçek; fiziksel sağlık, ruh sağlığı, sosyal sağlık, genel sağlık durumu, algılanan sağlık ve benlik saygısı gibi işlevleri ölçer ve yüksek puanlar daha iyi bir sağlığı göstermektedir. Beş ölçek; anksiyete, depresyon, anksiyete-depresyon, ağrı, sakatlık gibi işlev bozukluğunu ölçer ve yüksek puanlar daha fazla işlev bozukluğunu gösterir. Duke Sağlık Profili Ölçeği'nin Türkiye toplumu geçerliliği ve güvenirliliği sinanmış ve Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı 0.86 olarak saptanmıştır.*"

“Full Health”

125

- Tam sağlıklılık kavramını "*full health*" şeklinde tercüme ettiğimizde, bahse konu kavramın sağlık ekonomisi boyutunu ve sağlıkta eşitliği ifade ettiğini görürüz (Whitehead, 2002).
- "Tam sağlık" tamlaması DSÖ'de "hakkaniyet (equity)" ve "hakkaniyetsizlik (inequity)" tanımlanırken geçmektedir (WHO, ET. 26.08.2019).

Equality ≠ Equity

126

- Pek çok ülkede sağlıkta eşitsizlik (inequality in health) terimi sistematik, önlenabilir ve önemli farklılıkları tanımlamak amacı ile kullanılmaktadır.
- Fakat, bu terimin kullanılmasında bir takım belirsizlikler vardır.
- Bazıları için eşitsizlik haksızlığı ifade ederken, bazıları terimi yalnızca matematiksel eşitsizlik olarak algılamaktadırlar.
- Buna ek olarak çeviriler yapılırken, pek çok dilde "inequality" ve "inequity" tek bir sözcük olarak geçmektedir.
- Anlam kargaşasını önlemek amacı ile DSÖ Avrupa Herkes için Sağlık Stratejisi'nde kullanmak üzere "equity" ve "inequity" terimlerini seçmiştir.

Soru 2- Tam sağlıklılık hâline ulaşılabilir mi?

127

Yanlış bir kere öyle bir
alet yok; öyle bir alete
gerek de yok.

- Ulaşılabilir mi?
- Bize göre tam sağlıklılık, Richard Michael Eberst'ten alıntılıyarak, “*Soyut bir kavram ve ancak hayali bir hedeftir ve kimse bu sağlık düzeyine ulaşamayacaktır.*” (Eberst, 1984).

Soru 2- Tam sağlıklılık hâline ulaşılabilir mi?

128

Yanlış bir kere öyle bir
alet yok; öyle bir alete
gerek de yok.

- Ulaşılabilir mi?
- *"Even though there is one "perfect" solution for the Rubik's Cube™, the concept of "perfect health" is merely an abstract, illusionary goal. In reality, no one may be able to attain their "perfect" health status."* (Eberst, 1984).

A

- Öz bakım durumu
- Gündelik yaşam durumu
- Etkinlik durumu
- Kişiler arası iletişim durumu
- Sosyal işlevsellik durumu
- Katılımcılık durumu

B

- Görme durumu
- İşitme durumu
- Duygu durumu
- Ağrı ve sızı durumu
- Cinsel durumu
- Hareketlilik durumu
- Motor beceri durumu
- Biliş durumu
- Sindirim durumu
- Cilt durumu
- Görünüş durumu
- Terleme durumu
- Vücut sıvıları durumu
- Konuşma durumu
- Solunum durumu
- Üreme durumu
- Enerji durumu
- Kuvvet durumu
- Uyku durumu

Soru 3- Tam sağlıklılık saptanabilir mi?

130

- Aralarında DSÖ direktörlerimizden Prof. Dr. Tefvik Bedirhan Üstün'ün de bulunduğu bir grup araştırmacının da ifade ettiği üzere “*Tam sağlıklılık düzeyi olağanıüstü bir durumu işaret eder ve bu hâlin saptanması için de geçerliği sınıamış bir test yoktur.*” (Chatterji, 2002).

ÖRNEK –Yirminci Yüzyıl

Minimal Omurga Eğriliği

6693

3. Görünüşü ileri derecede bozan omuz ve pelvis asimetrisi, Klipel-Feil sendromu, serebral paraliz ve benzeri.

MADDE 63

A) 1. Omurganın hafif derecedeki eğrilik veya şekil bozuklukları.

2. Göğüs kafesinin güvercin göğsü, kunduracı göğsü gibi hafif derecedeki bozuklukları;
3. Kas, tendon, ligament, his ve stabilite bozukluğu yapmayan, paravertebral kas spazmı, omuz, dirsek, bacak ve ayak eklemlerinde ve bacak ağırsı meydana

- Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 2. Dairesi Başkanlığının; E. 1994/559 K. 1994/1529 T. 28.9.1994, E. 1995/619 K. 1996/39 T. 26.1.1996, E. 1995/715 K. 1996/232 T. 27.3.1996 ve E. 1998/990 K. 1999/652 T. 20.10.1999 kararları

ÖRNEK –Yirminci Yüzyıl

- “... idarenin astsubay nasbedeceği kişileri sınıf okullarına alırken titiz davranması, seçime özen göstermesi, adaylar içerisinde daha iyi ve sağlam olanı seçmesinde kamu yararı bulunduğu gözetildiğinde, ...'nın askeri öğrenci olarak kabul edilmemesinde ve yeniden muayene edilerek askeri öğrenci olma hakkının iade edilmesi taleplerinin Milli Savunma Bakanlığı'nca reddedilmesine ilişkin idari işlemde, hukuka ve hakkaniyete aykırı bir husus bulunmadığı sonucuna varılmıştır.”

ÖRNEK –Yirmibirinci Yüzyıl

Minimal Omurga Eğriliği

6693

3. Görünüşü ileri derecede bozan omuz ve pelvis asimetrisi, Klipel-Feil sendromu, serebral paralizi ve benzeri.

MADDE 63

A) 1. Omurganın hafif derecedeki eğrilik veya şekil bozuklukları.

2. Göğüs kafesinin güvercin göğsü, kunduracı göğsü gibi hafif derecedeki bozuklukları;
3. Ağrı, hareket, his ve stabilite bozukluğu yapmayan, paravertebral kas spazmuna sebep olmayan omurga eğriliği, omurga eğriliği ve bacak ağrısı meydana getiren omurga eğriliği.

T.C. Kamu Denetçiliği Kurumunun 03.2013/554 Şikayet Numaralı ve 04/02/2014 Karar Tarihli Ret Kararı (KDK, ET. 17.08.2019).

ÖRNEK –Yirmibirinci Yüzyıl

- “... Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin yukarıda yer verilen kararında da belirtildiği gibi idarenin astsubay nasbedeceği kişileri sınıf okullarına alırken titiz davranması, seçime özen göstermesi, adaylar içerisinde daha iyi ve sağlam olanı seçmesinde kamu yararı bulunduğu gözetildiğinde, ...'nın askeri öğrenci olarak kabul edilmemesinde ve yeniden muayene edilerek askeri öğrenci olma hakkının iade edilmesi taleplerinin Milli Savunma Bakanlığı'nca reddedilmesine ilişkin idari işlemde, hukuka ve hakkaniyete aykırı bir husus bulunmadığı sonucuna varılmıştır.”

Skolyoz ve duruş bozukluğu meselesi

135

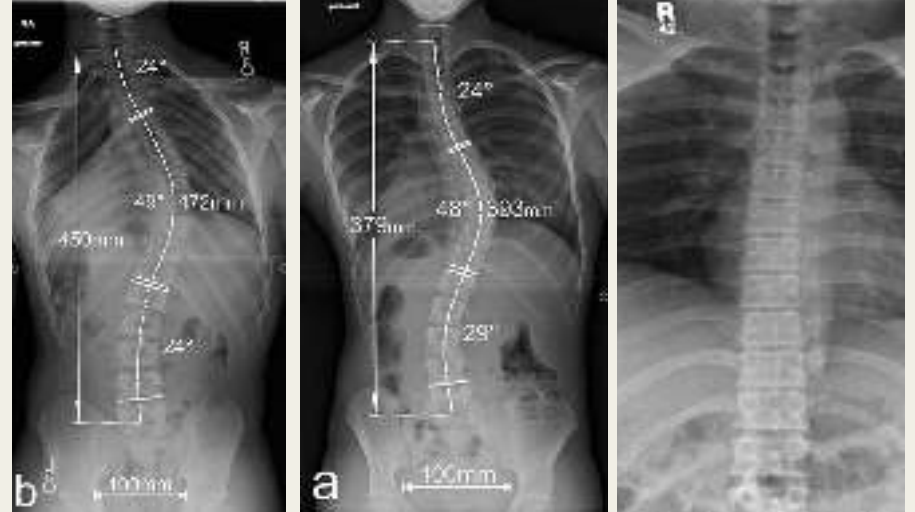
- Ergen nedensiz skolyozu sağlıklı çocukların ortalama %2-4'ünde görülür (T.C. SB Sonuç Raporu, s.9).
- Skolyoz, en sık görülen ve ileri evrelerde ciddi duruş bozukluğa neden olabilen üç boyutlu bir omurga bozukluğudur (T.C. SB Sonuç Raporu, s.10).

Skolyoz ve duruş bozukluğu meselesi

136

- Omurga eğrilğinde kullanılan Cobb açısı, eğrilğin başladığı ve sonlandığı omurlar arasındaki sapma açısıdır. Üst ve alt uç omurların plaklarına çizilen paralel çizgilere çekilen dikey çizgiler arasında kalan açı skolyoz açısını verir ve bu açıya Cobb açısı adı verilmiştir (T.C. SB Sonuç Raporu, s.18).
- Cobb açısına göre 10 derecenin altında olan koronal eğrilğe “duruş eğrilği”, 10 derecenin üzerinde olan koronal eğrilğe “skolyoz” denir (T.C. SB Sonuç Raporu, s.18).
- Bu ölçümlerin gözlemciler arası ve gözlemciler içindeki hatası 3° - 5° civarında farklılık gösterir, dikkatli ölçüm yapılmalıdır (T.C. SB Sonuç Raporu, s.18).

Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı personel adayı sağlık işlemleri

137

- **KONU:** Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı personel adayı sağlık işlemleri
- **DÜZENLENME ŞEKLİ:** Yönetmelik
- **YÖNETMELİK'İN ADI:** Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Sağlık Yeteneği Yönetmeliği (R.G. 11.11.2016, 29885)
- **BİRİNCİL ETKİ ALANI:** Eğitim Hakkı - alışma Hakkı

Sunum ile amaçladığımız ne idi -1?

138

- Amacımız, hakem denetiminden geçmesi hâlinde Kongre Kitapçığında yayınlaması amacı ile hazırladığımız çalışmamızın, sadece tek bir alt başlığına dikkatinizi çekebilmek idi.
- Bu sunumda daha da önemli amacımız ise sağlık hizmetinde altıncı boyuta dikkatinizi çekebilmek idi.

Sağlık Hizmetleri

139

- Sağlık hakkı ya da sağlık bakımı hakkı kavramsal tartışmalarından öte, bahse konu hak ulusal üstü metinlerin, uluslararası sözleşmelerin ve devletlerin anayasalarının vazgeçilmez unsurudur ve sağlık hakkı işlevi, her hâlde, sağlık hizmeti süreci ile elde edilmektedir.
- Sağlık hizmeti kavramı geleneksel olarak önleyici, tedavi edici, esenlendirici şekilde bölümlenmiştir. Bu klasik yaklaşım son yıllarda farklılaşmış ve bölümlenme
 1. Geliştirici
 2. Koruyucu
 3. Tedavi edici
 4. Esenlendirici (Rehabilite edici)
 5. Geçici Rahatlatıcı (Palyatif) olarak düzenlenir hâle gelmiştir.

Sağlık Hizmetlerinde Altıncı Boyut!

140

- Sağlık hizmetini ister geleneksel olarak üç ister güncel olarak beş bölümde değerlendirelim, esasen, yeni bir boyutu sağlıkta dördüncü boyut ya da sağlıkta altıncı boyut olarak tanımlamak önemlidir.
- İşte bu boyut sağlıkta hak doğurucu işlemler olarak karşımıza çıkar ki bu genel tanımlamanın hizmet üretiminde görünüm şekli sağlık raporlarıdır.
- Bu raporlar kişinin ya da hastanın eğitim hakkına, çalışma hakkına, sosyal haklara, kişi haklarına erişimini sağlayan ya da engelleyen unsurlardır.
- Hangi bölüm temelli olursa olsun gerek denetim gerek uygulama aşamasında üretilen hizmetlerin eksik ya da hatalı olması genelde devletin özelde ise sağlık mensubunun sorumluluğunu doğurmaktadır.
- Sağlık mensuplarının bahse konu sorumluluğa yönelik ihmal veya ihlallerinin, somut duruma göre ceza hukuku, özel hukuk ve idare hukuku bağlamında yaptırıma dönüşebileceği de açıktır.

Sunum ile amaçladığımız ne idi -2?

141

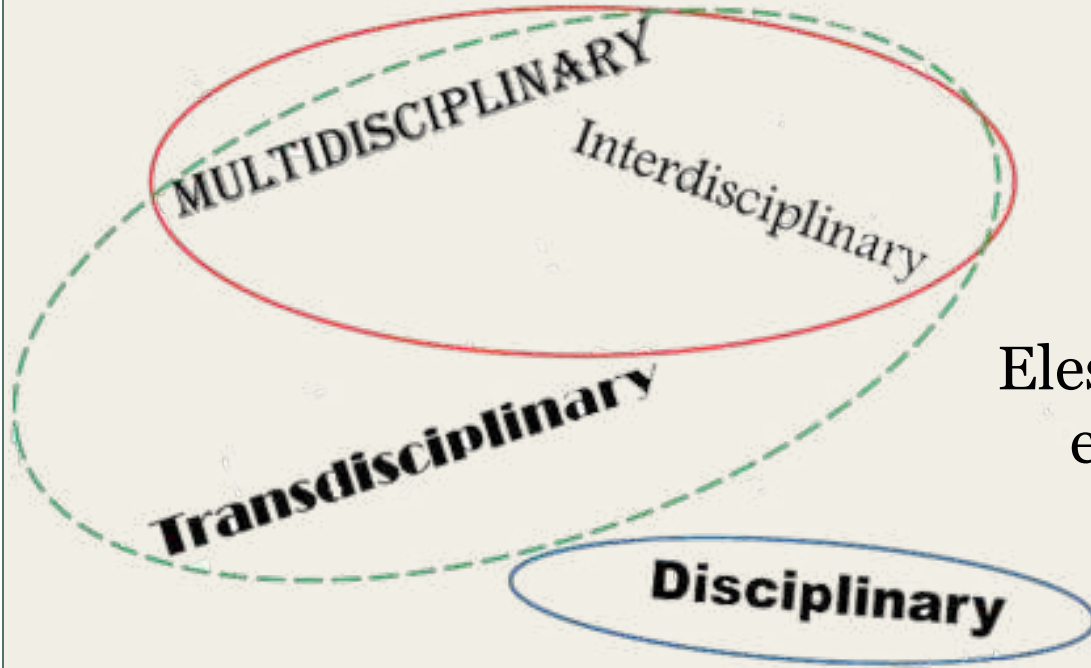
- Bu sunum da ikinci amacımız, Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Sağlık Yeteneği Yönetmeliği'nin, adından başlamak üzere, her yönü ile değerlendirilmesi hususuna dikkatinizi çekebilmek idi.

ÖNERİ

142

- Değerli Hocalarımızın, çocuk ve gençlerin hak kaybının önüne geçebilmek amacıyla olarak;
- Milli Savunma Üniversitesi Öğrenci Kabul Şartları Yönetmelik Önerisi“ çalışmasını, en azından hukuk ve tıp dalları akademisyen ve pratisyenleri ile sağlık hukuku alanında çalışan hukukçu ve tabiplerden müteşekkil bir grup vasıtası ile başlatmasıdır.

Eleştiri ya da katkılarınız için
ertuncmega@gmail.com

Teşekkürler, kolay gelsin.